

Türk Astronomi Tarihi Literatürü (1923-2004)

Yavuz UNAT*

BU MAKALENİN AMACI, yirminci yüzyılın başından 2004 yılına kadar Türkiye’de astronomi tarihi alanında yapılmış yayınların bir dökümünü yapmak ve bu yayınları değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda, her ne kadar makale Cumhuriyet dönemini konu alsa da 1900’lerden bugüne kadar yayımlanmış astronomi tarihine ilişkin kitaplar ve makaleler de taranarak “Kitaplar ve Makaleler” başlığı altında aşağıda listelenmiştir. Bu bibliyografik listeyi oluştururken taranan bibliyografyalar, dergiler ve yararlanılan kaynaklar şunlardır: *Astronomi Magazin* [Ege Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları, 1992-2004]; *Bilim Tarihi* [İstanbul, 1991-1994]; *Bilim ve Felsefe Mehtinleri* [Ankara, 1992 (iki sayı)]; *Bilim ve Teknik* [TÜBİTAK Yayınları, 1973-2004]; *Cumhuriyet Dönemi Makaleler Bibliyografyası (1923-1999)* [Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı Yayınları, Pusula Yayıncılık ve İletişim Ltd., 2001]; *Eski Harfli Türkçe Basma Eserler Bibliyografyası (Arap, Ermeni ve Yunan Harfleriyle) 1584-1986* [Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı Yayınları, Pusula Yayıncılık ve İletişim Ltd., 2001]; *İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Mecmuası* [1935-1981]; *İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Fizik Dergisi* [1989-1996]; *Osmanlı Astronomi Literatürü Tarihi* [Hzr. Ekmeleddin İhsanoğlu, Ramazan Şeşen, Cevat İzgi, Cemil Akpınar ve İhsan Fazlıoğlu, 2 c., İstanbul, 1997]; *Osmanlı Bilimi Araştırmaları* [Feza Günergun (ed.), İstanbul, 1995-2002]; *Türkiye Bilim Tarihi Bibliyografyası (1850-1981)* [Hzr. Aykut Kazancıgil ve Vural Solok, İstanbul, 1981]; *Türkiye Bibliyografyası* [T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı Yayınları, Ocak 1989-Mart 1993]; *Türkiye Makaleler Bibliyografyası* [T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Başkanlığı Yayınları, Ocak 1989-Mart 1993]; *Türkiye’de Bilim Tarihi Araştırmalarının Dünü ve Bugü-*

* Doç. Dr., Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Bilim Tarihi Anabilim Dalı.

nü, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Bilim Tarihi Anabilim Dalı'nda Yapılan Çalışmalar [Hzr. Esin Kahya, Melek Dosay Gökdoğan, Remzi Demir, Hüseyin Gazi Topdemir ve Yavuz Unat, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları: 975-482, 2003]; *Türkiye'de Bilim, Teknoloji ve Tıp Tarihi Çalışmaları (1973-1998)* [Feza Günergun (ed.), Ankara, 2000].

Türkiye'de Astronomi Tarihi Araştırmaları

1900 yılından itibaren astronomi tarihi alanında tespit edebildiğimiz ilk eser, Salih Zeki'nin 1913'te yayımlanan *Âsâr-ı Bâkiye'sidir* (*Ölmez Eserler*, 2 c., İstanbul, 1911).¹ Türk ve İslâm bilim tarihi açısından çok önemli olduğu halde, ancak iki cildi yayımlanabilen ve bugün de değerinden çok şey kaybetmeyen bu muhteşem eserde Müslüman bilginlerin, matematik ve astronomi alanlarındaki mevcut birikime yapmış oldukları katkıların boyutları tartışılmaktadır. *Âsâr-ı Bâkiye'nin* basılmamış üçüncü cildi ise astronomi tarihine ilişkindir.² Ancak bu eser hakkında şimdiye kadar çalışma yapılmamıştır. Bunun dışında, Salih Zeki'nin *Yeni Kozmoğrafya* (1915) ve *Muh-tasar Kozmoğrafya* (1916) adlı eserlerinin de astronomi tarihiyle alakalı oldukları söylenebilir.

Astronomi tarihine ilişkin diğer erken yazılar ise, M. Şemseddin'in "Müessesatı İlmiyeden: Mekatib ve Medaris Rasathaneler" [*Sebülürreşad*, c. X, sy. 53, İstanbul, 1913, s. 195-196] ve Mehmed Fatin Gökmen'in, "Takvim ve Tarihi" [*Darülfünun Fen Fakültesi Mecmuası*, c. I, 1916, s. 164-174] adlı makaleleridir. 1920-1929 yılları arasında konuya ilişkin tek bir makale yayımlanmıştır: Mehmed Fatin Gökmen, "Râsîd Takiyüddin: Keşfettiği Bir Saat", *Cumhuriyet Gazetesi*, I: 14 Nisan 1341 (1925); II: 17 Mayıs 1341 (1925); III: 24 Mayıs 1341 (1925); IV: 4-6 Haziran 1341 (1925).

Türkiye'de genel anlamıyla astronomi tarihine ilişkin tek telif eser Yavuz Unat tarafından yazılan *İlkçağlardan Günümüze Astronomi Tarihi*'dir (Ankara, 2001). Özel konular hakkında yazılanlara göz gezdirildiğinde, çeviriler hariç tutulursa, Sayılı tarafından kaleme alınan ve eski uygarlıklar-

1 *Âsâr-ı Bâkiye*, dört cilt olarak tasarlandığı ve hazırlandığı halde maalesef iki cildi yayımlanabilmiştir. Bu eserin basılmış olan bu iki cildi, Remzi Demir, Yavuz Unat ve Melek Dosay Gökdoğan tarafından yalınlaştırılmıştır; Sâlih Zeki, *Âsâr-ı Bâkiye (Ortaçağ İslâm Dünyası'nda Trigonometri)*, c. I, Yay. Hzr. Remzi Demir ve Yavuz Unat, Ankara, 2003; Sâlih Zeki, *Âsâr-ı Bâkiye (Ortaçağ İslâm Dünyası'nda Hesap ve Cebir)*, c. II, Yay. Hzr. Melek Dosay Gökdoğan, Ankara, 2003; Ahmet Faruk GÜNEY, "İslâm-Türk Matematik Tarihinde İlk Eser: Salih Zeki'nin "Âsâr-ı Bâkiye"si", *Türkiye Araştırmaları Literatürü Dergisi*, c. II. sy. 4, İstanbul, 2004. s. 681-685

2 Üçüncü cilt hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Celal Saraç, *Salih Zeki Bey, Hayatı ve Eserleri*, İstanbul, 2001, s. 106-132.

daki bilimsel çalışmaların yanında astronomi çalışmalarını da ele alan *Mısrılarda ve Mezopotamyalılarda Matematik, Astronomi ve Tıp* (Ankara, 1966), yine Sayılı'nın İngilizce yazdığı ve İslâm dünyasındaki gözlemevlerine ilişkin kapsamlı bilgiler veren ve henüz aşılamayan *The Observatory in Islam* (Ankara, 1960) en önemli çalışmalardandır. Yine Sayılı tarafından hazırlanan diğer bir kitap *Copernicus and His Monumental Work*'dur (Ankara, 1973). Eserde Copernicus'un devrim yaratan Güneş Merkezli Evren Kuramı'na ilişkin önemli ipuçları verilmekte ve bu kuramın etkileri tartışılmaktadır. Ünver'in *İstanbul Rasathanesi* (Ankara, 1969) adlı kitabı ise, 1575'te kurulan ve 1580'de yıkılan İstanbul Gözlemevi hakkında ayrıntılı bilgiler içermektedir. Bunlar dışında, kendi tarihimizde önemli olan bazı bilim adamlarının yazdığı eserler de çevrilmiş ve yayımlanmıştır. Bunlar arasında, İslâm dünyasında mekanik saatlere ve saat yapımına ilişkin bilinen ilk kuramsal eser olan, cep, duvar ve masa saatlerinin yanında astronomik saatler ile gözlem saatlerinin anlatıldığı, Takiyüddin'in *el-Kevâkibü'd-Dürriyye fî Bengâmâtî'd-Devriyye* (Mekanik Saat Konstrüksiyonuna Dair En Parlak Yıldızlar) adlı eserinin incelendiği *On Altıncı Asırda Osmanlılar'da Saat ve Takiyüddin'in "Mekanik Saat Konstrüksiyonuna Dair En Parlak Yıldızlar" Adlı Eseri* [Yay. Hrz. Sevim Tekeli, Ankara, 1966]; Ortaçağ İslâm Dönemi'nde astronomi çalışmalarına ışık tutan ve Fergâni'nin Doğu ve Batı'da el kitabı olarak kullanılmış eserinin Türkçesi olan Unat'ın, *el-Fergâni' The Elements of Astronomy* (Harvard: Harvard University, 1998) ile Osmanlılarda son dönem astronomi bilgisinin düzeyinin ele alındığı *Seyyid Ali Paşa, Miratü'l-Alem (Evrenin Aynası), Ali Kuşçu'nun Fethiyye Adlı Eserinin Çevirisi* (Ankara, 2001) adlı eserleri; Dizer'in *Takiyüddin* (Ankara, 1990) ve Gencan'la birlikte hazırladıkları *Muhtasar fî 'İlm el-Tencim ve Ma'rifet el-Takvim (Risale-i Si Fasil), Nasir el-Din el-Tusi*, (İstanbul, 1984) adlı eserleri; Hamid Dilgan'ın *Büyük Türk Alimi Nasirüddin Tûsi* (İstanbul, 1956) adlı eseri; Demir'in Unat ile ortak hazırladığı *Ahmed Cevdet Paşa, Takvîmü'l-Edvâr (Takvimler)* (Ankara, 1996) adlı eseri ve yine Demir'in *Takiyüddin'de Matematik ve Astronomi*, (Ankara, 2000) adlı eseri sayılabilir. Tüm bu önemli araştırmalara karşın, İhsanoğlu, Şeşen, İzgi, Akpınar ve Fazlıoğlu tarafından hazırlanan ve Osmanlı astronomları ve yazdıkları eserlerin yurtiçi ve yurtdışında bulunan yazmaları hakkında geniş bilgi veren *Osmanlı Astronomi Literatürü Tarihi* (2 Cilt, İstanbul, 1997) hariç tutulursa Türkiye'de özel olarak "Osmanlı astronomisi", "İslâm astronomisi" ve "Türk astronomisi" gibi geniş çaplı bir eser henüz yazılmamıştır.

1900-1909 yılları arasında astronomi tarihine ilişkin hiçbir eser tespit edilememiştir. 1910-1919 yılları arasında 3 kitap 2 makale; 1920-1929 yılları

rı arasında da sadece 1 makale yayımlanmıştır. Tablo 1 ve Grafik 1'den görüldüğü üzere, astronomi tarihine ilişkin yayınlar 1930 yılından sonra artış göstermiş ve bu konudaki yayınların sayısındaki asıl artış ise, bilim tarihinin kurumsallaşmasından sonra (1960'lardan sonra) gerçekleşmiştir. 1990-1999 arasında ise yayın sayısı, bir önceki dönemin neredeyse iki katına ulaşmıştır.

Tablo 2 ve Grafik 2, astronomi tarihine ilişkin yazıların ne kadarının kitap, ne kadarının makale olduğuna ilişkindir. Bu alana ilişkin 423 eserin 50'si kitap, 373'ü makaledir. Toplam yayının %16'sı, Ankara, Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Bilim Tarihi Anabilim Dalı'nda yapılan çalışmalardır. Bu çalışmaların %34'ü Sayılı'ya (toplam yayının %6'sı), %27'si Tekeli'ye (toplam yayının %6'sı), %26'sı Unat'a (toplam yayının %3,5'i), %12'si Demir'e (toplam yayının %2'si) ve %1'i Kahya'ya (toplam yayının %0,2'si) aittir. Bunlar dışında en çok yayın yapanlara gelince, toplam yayının %7'si Dizer'e, %4'ü Bir'e, %3'ü Bir ve Kayral'a, %2'si Süheyl Ünver'e ve %1'i Fatin Gökmen'e aittir.

Astronomi tarihine ilişkin yayınların ne kadarının metne dayalı olduklarına ve hangi dilde yazıldıklarına ilişkin bilgiler ise Tablo 3, Grafik 3 ile Tablo 4, Grafik 4'te verilmiştir. Toplam 423 yayının %24'ü Eski Türkçe ve Arapça başta olmak üzere klasik dillerden biriyle yazılmış olan bilimsel metinlere dayalı olarak hazırlanmıştır. Yine toplam 423 yayının %12 gibi düşük bir miktarının İngilizce yazıldığı görülmektedir. Türkiye'de bu alanda gerçekleştirilen bilimsel çalışmaların sonuçlarını, tüm dünyada daha iyi duyurabilmek ve ülkemizdeki bilim tarihi etkinliğini ulusal düzeyden uluslararası düzeye çıkarabilmek için, yabancı dillerden biriyle ve özellikle de İngilizce ile yayın yapma çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmesinin gerekli olduğu açıktır.

Astronomi tarihi literatürü incelendiğinde dikkati çeken bir başka nokta ise, toplam 101 adet metin neşrine dayalı çalışmanın %56,4'ünün Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Bilim Tarihi Anabilim Dalı öğretim üyelerince yapılmış olmasıdır. Metin neşrine dayanan veya klasik metinleri esas alarak hazırlanan bu eserlerden bazıları şunlardır: İstanbul, Gözlemevi ve burada yapılan çalışmaların anlatıldığı "Alâuddin Mansûr'un İstanbul Rasathanesi Hakkındaki Şiirleri" [Sayılı, *Bellekten*, c. XX, 1956, s. 411-484]; ünlü bilgin Hâzini'nin yaptığı gözlem araçlarının incelendiği "Hâzini'nin Rasat Âletleri Üzerine Risâlesi" [Sayılı, *Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. XIV, 1956, s. 15-19]; İstanbul Gözlemevi'nde kullanılan gözlem araçlarının tasvirlerinin verildiği "Meçhul Bir Yazarın İstanbul Rasathanesinin Âletlerinin Tasvirini Veren 'Âlât-ı Rasadiye li Zîc-i Şehinşâhiye

Adlı Makalesi” [Tekeli, *Araştırma*, c. I, 1963, s. 71-122]; Nasîrüddin el-Tûsî, Takiyüddin ve Tycho Brahe’nin gözlem araçlarının mukayese edildiği “Nasîrüddin, Takiyüddin ve Tycho Brahe’nin Rasat Aletlerinin Mukayesesi” [Tekeli, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. XVI, sy. 3-4, 1958, s. 301-393]; ünlü astronom Takiyüddin’in matematik ve astronomi çalışmalarının ayrıntılı olarak verildiği *Takiyüddîn’de Matematik ve Astronomi* [Demir, Ankara, 2000]; Ahmed Cevdet Paşa’nın *Takvîmü’l-Edvâr*’ının günümüz Türkçesine aktarımı olan *Takvîmü’l-Edvâr -(Takvimler)* [Demir ve Unat, Ankara, 1996]; Ali Kuşçu’nun *el-Muhammediyye, el-Fethiyye* ve *Risâle fî Halli Eşkâli’l-Mu’addil li’l-Mesîr* adlı eserlerinin incelendiği “Ali Kuşçu ve *el-Muhammediyye, el-Fethiyye* ve *Risâle fî Hall Eşkâl el-Mu’addil li’l-Mesîr* Adlı Eserlerinin Türk Bilim Tarihindeki Yeri” [Demir ve Unat, *Düşünen Siyaset*, sy. 16, Ankara, 2002, s. 231-255]; ünlü astronom Fergânî’nin Ortaçağ döneminde Batı’da ve Doğu’da el kitabı olarak kullanılan astronomi eserinin Türkçeye çevirisi olan *el-Fergânî, The Elements of Astronomy* [Unat, Harvard, 1998]; Seyyid Ali Paşa’nın *Mir’âtü’l-Âlem* adlı eserinin günümüz Türkçesine aktarımı olan *Mir’âtü’l-Âlem (Evrenin Aynası)* [Unat, Ankara, 2001] ve ilk defa hazırlanan ve eskiden kullanılan astronomi terimlerinin günümüz karşılıklarının verilip tanımlandığı “Eski Astronomi Metinlerinde Karşılaşılan Astronomi Terimlerine İlişkin Bir Sözlük Denemesi” [Unat, *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, sy. 11, Ankara, 2001, s. 633-696].

1900-2004 yılları arasında yayımlanmış astronomi tarihine ilişkin eserlerin %28,9’u astronomi bilginleri, %13,6 zaman hesapları, %12,2’si gözlem araçları, %7,6’sı gözlemevleri, %4,3’ü kozmoloji, %2,3’ü astroloji, %1,5’i muvakkithaneler, %1,5’i kataloglar, %0,9’u astronomik terimler ve %27,2’si genel konulara ilişkindir (Tablo 5, Grafik 5). Genel konular bir tarafa bırakılacak olursa, en fazla yayın astronomlar, zaman hesapları ve gözlem araçları üzerine yapılmıştır. Bu üç konu, toplam yayının %57,7’sini oluşturmaktadır.

Astronomi tarihi üzerine yapılan araştırmaların %24,6’sı Osmanlı, %17,7’si Batı, %16,9’u Osmanlı Öncesi Türk, %13,3’ü İslâm, %7,2’si Cumhuriyet, %3,6’sı Eski Çağ, %2,4’ü Antik Çağ dönemlerine aittir (Tablo 6, Grafik 6). Öyleyse bu konudaki çalışmaların %48,7’si Türklere ilişkindir ki bu oldukça yüksek bir değerdir. Türk astronomi tarihi çalışmalarının genel bilim tarihi çalışmaları arasındaki yerini belirleyebilmek için Batı astronomi çalışmalarını da yaygınlaştırmak gerektiği açıktır. Bu alandaki çalışmalar da %17,7 gibi iyi bir değerdedir. Buna karşın, Cumhuriyet Dönemi astronomi çalışmaları bu değerler arasında %7,2 gibi düşük bir değere sahiptir. Bunun en büyük nedeni Cumhuriyetimizin 80 yıllık geçmişi olması ve bu dönem

içerisinde bilimsel olayların henüz tamamlanmaması ve bilim tarihçilerinin ilgisi dahiline henüz girememesidir.

Astronomi tarihine ilişkin tüm yayınların %54,3'ü astronomi tarihine katkı sağlamış çalışmalarlardır. Bunların %20,3'ü kitap, %79,7'si popüler dergiler dışında ulusal ve uluslararası tebliğ dergileri, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, *Belleten*, *Bilim ve Felsefe Metinleri*, *DTCF Araştırma Dergisi*, *Erdem*, *Osmanlı*, *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, *OTAM* ve *Türkler* gibi bilimsel dergilerde yayımlanmış makalelerdir. (Tablo 7, Grafik 7). Astronomi tarihine katkı sağlamış bu tür yayınların %33'ü Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Bilim Tarihi Anabilim Dalı çalışanlarınca yapılmıştır.

Türkiye Astronomi Tarihi Bibliyografyası

Kitaplar

- Ahmed Cevdet Paşa, *Takvîmü'l-Edvâr (Takvimler)*, Hzr. Remzi Demir ve Yavuz Unat, Ankara, 1996.
- Aristoteles, *Gökyüzü Üzerine*, trc. Saffet Babür, Ankara, 1997.
- Bixby, William, *Galileo ve Newton'un Evreni*, trc. Nermin Arık, Ankara, 1997.
- Demir, Remzi, *Takiyüddin'de Matematik ve Astronomi*, Ankara, 2000.
- Dilgan, Hamit, *Büyük Türk Alimi Nasîrüddîn Tûsî*, İstanbul, 1956.
- Dizer, Muammer, *Cumhuriyetin 50. Yılında Türk Rasathaneleri*, İstanbul: Kandilli Rasathanesi 50. Yıl Yay., No: 3, 1973.
- Dizer, Muammer, *Kandilli Rasathanesi Kitaplığı, Yazma Eserler Katalogu I*, İstanbul: Kandilli Rasathanesi Bilim Tarihi Yay., No: 6, 1973.
- Dizer, Muammer, *Kandilli Rasathanesi*, İstanbul: Kandilli Rasathanesi 50. Yıl Yay., No: 2, 1973.
- Dizer, Muammer ve Atilla Özgüç, *Kandilli Rasathanesi Kitaplığı Takvim Katalogu*, İstanbul: Kandilli Rasathanesi Bilim Tarihi Yay., No: 7, 1973.
- Dizer, Muammer, Selahattin Beyazıt ve Atilla Özgüç, *Türkiye'de Astronomi Çalışmaları (1935-1971)*, İstanbul: Kandilli Rasathanesi 50. Yıl Yay., No: 1, 1973.
- Dizer, Muammer, *İslâm'da Rasathaneler*, İstanbul, 1980.
- Dizer, Muammer, *The Relation of Islam to Astronomy*, İstanbul, 1980.
- Dizer, Muammer (ed.), *International Symposium on The Observatory in Islam (İstanbul, 19-23 September 1977), İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980.
- Dizer, Muammer ve Atilla Özgüç, *Türkiye'de Astronomi Çalışmaları (1923-1982), Bibliyografya*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi Yayınları, 1983.
- Dizer, Muammer, *Kandilli Rasathanesi Tarihçesi, Cumhuriyet Döneminde Astronomi Çalışmaları Sempozyumu, 26 Aralık 1983*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi Yayınları, 1983.

- Dizer, Muammer ve T. N. Gencan, *Muhtasar fi 'İlm ell-Tencim ve Ma'rifet ell-Takvim (Risale-i Si Fasıl), Nasir el-Din el-Tusi*, trc. Ahmed-i Dai, Günümüz Türkçesine Aktaran: T. N. Gencan ve M. Dizer, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi Yayınları, 1984.
- Dizer, Muammer, *Astronomi Hazineleleri*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, No: 4, 1986.
- Dizer, Muammer, *Rubu Tahtası*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 1987.
- Dizer, Muammer, *Quadrant, Rub'al-Mujayyab*, İstanbul, 1988.
- Dizer, Muammer, *Kandilli Rasathanesi (1868-1988) Yazma Eserler Katalogu*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 1989.
- Dizer, Muammer, *Early Scientific Instruments (Astrolabes, Quadrants, Globes, Sundials, Topographical Instruments, Astronomical Compendia, Astronomical Instruments, Miscellaneous)*, İstanbul: Kandilli Rasathanesi'nde Mevcut Tarihi Aletlerin Açıklanması ve Katalogu, 1990.
- Dizer, Muammer, *Takiyüddin*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1000 Temel Eser, No: 148, 1990.
- el-Fergânî, *The Elements of Astronomy*, Textual Analysis, Translation, Critical Edition & Facsimile by Yavuz Unat, (Türkçe), Yay. Hız. Şinasi and Gönül Alpay Tekin, Harvard: Harvard University, 1998.
- Gamow, George, *Dünyamızın Hayat Hikayesi*, trc. Avni Yakahoğlu, İstanbul, 1979.
- Gökmen, Mehmed Fatin, *Eski Hitay Takvimi*, İstanbul, 1936.
- Gökmen, Mehmed Fatin, *Rubu Tahtası Nazariyâtı ve Tersîmi*, İstanbul, 1948.
- İhsanoğlu, Ekmeleddin, Ramazan Şeşen, Cevat İzgi, Cemil Akpınar ve İhsan Fazlıoğlu, *Osmanlı Astronomi Literatürü Tarihi*, 2 cilt, İstanbul, 1997.
- Kant, Immanuel, *Evrensel Doğa Tarihi ve Gökler Kuramı*, trc. Seçkin Selvi, İstanbul, 2002.
- Kırbıyık, Halil, *Babillilerden Günümüze Kozmoloji*, Ankara, 2001.
- Kızılırmak, Abdullah, *Gökbilim Terimleri Sözlüğü*, Ankara: T.D.K. Yayınları, 1969.
- Moore, Patrick, *Gezegenler Kılavuzu*, trc. Özlem Özbal, Ankara, 1996.
- Nasr, Seyyid Hüseyin, *İslâm Kozmoloji Öğretilerine Giriş*, trc. Nazife Şişman, İstanbul, 1985.
- Richet, Pascal, *Dünya'nın Yaşı Bir Bilimsel Sorunun Serüveni*, trc. Ercüment Akat, İstanbul, 2002.
- Rosenferld, B. A. ve E. İhsanoğlu, *Mathematicians, Astronomers & Other Scholars of Islamic Civilisation and Their Works (7th-9th c.)*, İstanbul, 2003.
- Said, Muhammed, *Manzum Küre Tarifnamesi*, trc. Tahir Nejat Gencan, İstanbul: Kandilli Rasathanesi Bilim Tarihi Yayınları, No: 9, 1973.
- Salih, Zeki, *Âsâr-ı Bâkiye*, 1913.
- Salih, Zeki, *Yeni Kozmoğrafya*, 1915.
- Salih, Zeki, *Muhtasar Kozmoğrafya*, 1916.
- Sayı, Aydın, *The Observatory in Islam*, Ankara, 1960.
- Sayı, Aydın, *Mısırlılarda ve Mezopotamyalılarda Matematik, Astronomi ve Tıp*, Ankara, 1966.

- Sayılı, Aydın, *Copernicus and His Monumental Work*, Ankara, 1973.
- Seven, Rıfki, *Kandilli Rasathanesi Kitaplığı Yazma Yapıtlar Katalogu I*, İstanbul: Kandilli Rasathanesi Bilim Tarihi Yayınları, No: 7, 1977.
- Seyyid Ali Paşa, *Miratü'l-Alem (Evrenin Aynası)*, Ali Kuşçu'nun *Fethiyye Adlı Eserinin Çevirisi*, Hrz. Yavuz Unat, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları: 2696, Kültür Eserleri Dizisi: 314, 2001.
- Şerbetçi, Muzaffer, *İlk Çağlardan Günümüze Kadar Yerin Biçimi ve Büyüklüğü*, Trabzon, 1979.
- Tekeli, Sevim, *On Altıncı Asırda Osmanlılar'da Saat ve Takiyüddin'in "Mekanik Saat Konstrüksiyonuna Dair En Parlak Yıldızlar" Adlı Eseri*, Ankara, 1966.
- Ulansey, David, *Mitras Gizlerinin Kökeni: Antik Dünyada Kozmoloji ve Din*, trc. Hüsnü Ovacık, İstanbul, 1998.
- Unat, Yavuz, *İlkçağlardan Günümüze Astronomi Tarihi*, Ankara, 2001.
- Ünver, A. Süheyl, *İstanbul, Rasathanesi*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, VII. Seri, Sayı: 54, 1969.
- Ünver, A. Süheyl, *İki Yüzyıl Önceki Göksel Bir Belirti*, İstanbul: Kandilli Rasathanesi Bilim Tarihi Yayınları, No: 5, 1973.
- Voelker, James R., *Kepler, Yeni Gökbilim*, trc. Nur Özlük, Ankara, 2002.

Makaleler

- Akçura, Gökhan, "Takvimler", *Arkitekt Yaşama Sanatı*, İstanbul, 1993, s. 58-62.
- Akgül, Urangu, "Osmanlı'nın Uzaya Bakan Gözü Takiyüddin ve İstanbul Rasathanesi", *Bilim ve Teknik*, c. XXXI, sy. 351, 1997, s. 34.
- Akgür, A. Necati, "Göktürklerin Hayvan Takvimi", *Yıllarboyu Tarih*, Mart 1981.
- Akgür, A. Necati, "Hayvanlı Takvimden Miladi Takvime", *Yıllarboyu Tarih*, Nisan 1981.
- Akgür, A. Necati, "Gnomon ve Güneş 1-3", *Tarih ve Toplum*, sy. 4, İstanbul, 1984, s. 61-64.
- Akgür, A. Necati, "Güneş Saati", *Tarih ve Toplum*, c. I, sy. 6, Haziran 1984, s. 12-15.
- Akgür, A. Necati, "Yeryüzü Bir Daire Şeklindeydi", *Cumhuriyet Bilim ve Teknik*, sy. 10, 25 Nisan 1987.
- Akgür, A. Necati, "Celali Takvim", *Türk Dünyası Araştırmaları*, sy. 61, Ağustos 1989.
- Akgür, A. Necati, "Oniki Hayvanlı Türk Takvimi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, sy. 64, Şubat 1990.
- Akgür, A. Necati, "Rumi-Miladi ve Hicri Takvimlerde Gün Adı Belirleme Meselesi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, sy. 71, Nisan 1991, s. 9-108.
- Akgür, A. Necati, "Tarih Boyunca Türklerin Kullanmış Oldukları Takvimler, Eski Mısır Takvimi ile Bundan Alınan Kipti Takvimi, Eski Fars ya da Yezdicürd Takvimi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, sy. 74, İstanbul, 1991, s. 157-194.
- Akgür, A. Necati, "Kuramsal Hicri Takvimde Artıklama Meselesi", *Türk Dünyası Araştırmaları*, sy. 78, Haziran 1992.
- Akgür, A. Necati, "Güneş Takvimleri", *Bilim Tarihi*, c. I, sy. 10, Ağustos 1992, 6-25.
- Akgür, A. Necati, "Uluğ Bey Dönemi Takvimciliği", *Uluğ Bey ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, Ankara, 1996, s. 25-54.

- Akgür, A. Necati, "Gerçek Hicri Takvim," *Toplumsal Tarih*, c. VIII, sy. 43, İstanbul, 1997, s. 55-66.
- Akgür, A. Necati, "Rumi ve Miladi Takvimler, 3", *Toplumsal Tarih*, c. XI, sy. 61, İstanbul, 1999, s. 47-55.
- Akgür, A. Necati, "Rumi ve Miladi Takvimler, 4", *Toplumsal Tarih*, c. XI, sy. 62, İstanbul, 1999, s. 35-40.
- Akgür, A. Necati, "Rumi ve Miladi Takvimler, 5", *Toplumsal Tarih*, c. XI, sy. 63, İstanbul, 1999, s. 54-58.
- Akgür, A. Necati, "Rumi ve Miladi Takvimler" *Toplumsal Tarih*, c. XI, sy. 64, İstanbul, 1999, s. 49-53.
- Akgür, A. Necati, "Rumi ve Miladi Takvimler", *Toplumsal Tarih*, c. XI, sy. 65, İstanbul, 1999, s. 54-57.
- Akgür, A. Necati, "Rumi ve Miladi Takvimler", *Toplumsal Tarih*, c. XI, sy. 66, İstanbul, 1999, s. 57-61.
- Akgür, A. Necati, "Rumi ve Miladi Takvimler", *Toplumsal Tarih*, c. XII, sy. 67, İstanbul, 1999, s. 49-55.
- Akgür, A. Necati, "Rumi ve Miladi Takvimler", *Toplumsal Tarih*, c. XII, sy. 68, İstanbul, 1999, s. 53-57.
- Akgür, A. Necati, "Rumi ve Miladi Takvimler", *Toplumsal Tarih*, c. XII, sy. 69, İstanbul, 1999, s. 57-60.
- Akgür, A. Necati, "Rumi ve Miladi Takvimler", *Toplumsal Tarih*, c. XII, sy. 70, İstanbul, 1999, s. 52 – 56.
- Akoğlu, Alp, "Dilhan Eryurt", *Bilim ve Teknik*, Kasım 1997, s. 74-80.
- Akoğlu, Alp, "Hipparchos ve Evrenin Yaşı", *Bilim ve Teknik*, c. XXXIV, sy. 364, 1998, s. 24-26.
- Akoğlu, Alp, "Gök cisimlerinin Adları", *Bilim ve Teknik*, c. XXXI, sy. 368, 1998, s. 22-24.
- Alpaslan, Mete, "Galileo Projesi", *Uçantürk*, c. XXXVI, sy. 340, Eylül 1990, s. 3-8.
- Altınok, Bilgi, "Takvimlerin Gelişimi", *Antik Dekor*, sy. 12, 1991, s. 108-110.
- Ansari, Razaullah, "Astronomical Activity in Medieval India", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 166-167.
- Ansari, Razaullah, "Modern Astronomy in Indo-Persian Sources", E. İhsanoğlu (ed.), *Transfer of Modern Sciences and Technology to the Muslim World (İstanbul, 2-4 Eylül 1987)*, İstanbul: İslâm Tarih, Sanat ve Araştırma Merkezi Yayınlar, 1992, s. 121-144.
- Arat, Reşit Rahmeti, "Türklerde Zaman ve Vakit Tespiti", *Türk Tarih Kongresi*, Ankara, 1952, s. 94-108.
- Arın, M., "Uzayı Gözlemlemede Yeniçağ", *Araştırma*, c. II, sy. 20, Ağustos 1990, s. 24-25.
- Aslan, Zeki, "Türkiye'de Astronominin Bugünü", *Fatih'ten Günümüze Astronomi, Prof. Dr. Nüzhet Gökdoğan Sempozyumu*, İstanbul, 1994, s. 87-93.
- Atam, Sedef, "Evrendeki Bilinmeyenin Peşinde Bir Türk Adamı Behçet Alpat", *Liderler*, sy. 7, 1998, s. 52-56.
- Ateş, Ahmet, "Fatih Adına Tercüme Edilen Falname Münasebeti İle", *Tarih Hazinesi*, sy. 11, İstanbul, 1951, s. 539-548.

- Aydan, Sadi, "Paris 1937 Sergisinde Astronomi Şubesi", *Harita Dergisi*, sy. 19, Ankara, 1938, s. 107-112.
- Aydınöz, Üstün, "İnsanoğlunun Ay'a Gidişinin 20. Yıldönümü: Küçük Dev Adım", *Bilim ve Teknik*, c. XXII, sy. 261, 1989, s. 13.
- Aydınöz, Üstün, "Kepler Aldattı mı?", *Bilim ve Teknik*, c. XXIII, sy. 268, 1990, s. 40-42.
- Aydüz, Salim, "15. Asrın En Büyük Astronomu Uluğ Bey ve Zici", *Yeni Ümit*, sy. 26, 1994, s. 43-45.
- Aydüz, Salim, "Osmanlı Devleti'nde Münecimbaşılık", Feza Günergun (ed.), *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1995, s. 159-207.
- Aydüz, Salim, "Calendars and Almanacs in Islamic Culture", *Art and Culture Magazine*, *Time in Art*, Kış 2004, sy. 11, s. 72-85 ("İslâm Uygarlığında Takvim", *P-Sanat, Kültür, Antika Dergisi, Zaman ve Sanat*, sy. 28, Kış 2003, s. 66-79).
- Aydüz, Salim, "Uluğ Bey Zici'nin Osmanlı Astronomi Çalışmalarındaki Yeri ve Önemi", *Bilgi*, sy. 25, Bahar 2003, s. 139-170.
- Aygün, Abdurrahman, "Takvimi Daimi", *Harita Dergisi*, sy. 18, Ankara, 1938, s. 71-79.
- Aygün, Abdurrahman, "Takvimler, Dinî ve Siyasî Değil, İnsanî ve Hey'î Esaslar Üzerine Kurulmalıdır", *Harita Dergisi*, sy. 12, Ankara, 1936, s. 74-83.
- Aytan, A. Sadi, "Ömer Hayyam", *Bilgi Yurdu*, sy. 5, İstanbul, 1938, s. 549-553.
- Aytan, A. Sadi, "Giordano Bruno", *Bilgi Yurdu*, sy. 9, İstanbul, 1939, s. 656-660.
- Aytan, A. Sadi, "Fransa Astronomi Cemiyetinin 50. Yıl Dönümü", *Harita Dergisi*, sy. 20, Ankara, 1938, s. 54-59.
- Ballı, Edibe, "Astronomları Tanıyalım", *Gökyüzü*, c. I, sy. 2, İstanbul, 1960, s. 14-18.
- Ballı, Edibe, "Kepler", *Gökyüzü*, c. I, sy. 3-4, 1960, s. 9-13.
- Baloch, N. A., "Al-Beruni's Ghurrah Al-Zijrah, Gurretu'z-Zicat", trc. Melek Dosay, *Erdem*, c. VI, sy. 18, Eylül 1990, s. 749-841.
- Bairer, Walter, "Astronomi: Einstein Haklıydı", *Bilim ve Teknik*, c. IX, sy. 97, 1975, s. 4-8.
- Baltacıoğlu, İ. H., "Kozmoloji", *Yeni Adam*, c. IV, sy. 165, İstanbul, 1937, s. 14.
- Baş, Reşit, "Uluğ Bey Kimdir?", *Pınar*, sy. 3, İstanbul, 1972, s. 22-23.
- Baykara, Tuncay, "Türklerde Gökyüzü İnceleme Merakı ve Uluğ Bey", *Uluğ Bey ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, Ankara, 1996, s. 61-66.
- Baylav, Naşit, "Eski Elyazması Kitaplarda Burç", *Farmakolog*, c. XVIII, sy. 3, 1948, s. 89-90.
- Bayram, Sadi, "İstanbul Rasathanesi (1577-1977) 400. Yılı", *Milletlerarası İslâmîda Rasathaneler Sempozyumu, Milli Kültür*, c. I, sy. 10, 1978, s. 74-77.
- Belger, Ayten, "Roketler ve Feza Araştırmaları", *Gökyüzü*, c. I, sy. 1, İstanbul, 1960, s. 15-20.
- Ben-Zaken, Avner, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Kopernik Sistemi", Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek ve Salim Koca (eds), *Türkler*, c. XI, Ankara, 2002, s. 289-302.
- Bir, Atilla, "Kiblenüma", *Otomasyon*, 26 - Ağustos 1994, s. 64-67.
- Bir, Atilla, "Zamanı Belirlemeye Yarayan Aletler", Kazım Çeçen (ed.), *Osmanlı İmparatorluğunun Doruğu*, 16. Yüzyıl Teknolojisi, İSKİ, İstanbul, 1999, s. 231-271.

- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Türk Kadran Usturlabının Prensibi ve Kullanımı", *I. Uluslararası 16. Yüzyıl Türk ve İslâm Bilim ve Teknoloji Sempozyumu, İ.T.Ü., Bildiriler*, c. I, 1986, s. 21-32.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Yere Dik Bir Çubuktan (Gnomon'dan) Yararlanarak Yön ve Zaman Tayini", *Otomasyon 13* – Temmuz 1993, s. 66-67.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Osmanlılarda Zaman, Saat ve Takvim", *Otomasyon 18* - Aralık 1993, s. 94-97.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Arabi Takvimin 100 Senesi", *Otomasyon 19* - Ocak 1994, s. 75-78.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Biruni'nin Kible Yönünü Belirlemek İçin Önerdiği Bir Yöntem", *Otomasyon 28* - Ekim 1994, s. 84-87.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Biruni'nin, Yatay Güneş Saatlerinde Tek Ölçüm Yaparak Bulunan Yere Ait Meridyen Yönünü Belirlemek İçin Verdiği Yöntem", *Otomasyon 29* - Kasım 1994, s. 68-69.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Bir XVI. Asır Kozmografyası", *Otomasyon 33* - Mart 1995, s. 74-78.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Rub-ul Müceyyeb", *Otomasyon 38* - Ağustos 1995, s. 76-80.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Osmanlılarda Takvim", *Otomasyon 42* - Aralık 1995, s. 64-66.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Biruni Tarafından Verilmiş Olan Güneş ve Ay Hareketlerini Temsil Eden Mekanik Bir Düzen", *Otomasyon 44* - Şubat 1996, s. 100-102.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Usturlab ve Stereometrik İzdüşüm", *Otomasyon 45* - Mart 1996, s. 154-157.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Roketle Uçan Türk: Lagarî Hasan Çelebi", *Otomasyon 47* - Mayıs 1996, s. 142-145.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Usturlab Dairelerinin Çizimi", *Otomasyon 49* - Temmuz 1996, s. 112-117.
- Bir, Atilla ve Mahmut Kayral, "Usturlab ve Rubu Tahtası İle Gerçeklenen Ölçümler", *Otomasyon 50* - Ağustos 1996, s. 96-102.
- Biran, Lütfi, "Astronomide Terakki", *Fen ve Teknik*, c. II, sy. 14, İstanbul, 1941, s. 104-114.
- Brogüe, Louis de, "Neptün Yıldızının Bulunması ve Modern İlim", trc. Halil Vehbi Eralp, *İstanbul*, c. II, sy. 8, 1947, s. 93-95.
- Buğdaycı, İlhami, "İlk Teleskoplar", *Bilim ve Teknik*, c. XVIII, sy. 330, 1995.
- Buğdaycı, İlhami, "Otuz Yıllık Serüven, Ulusal Gözlemevi", *Bilim ve Teknik*, c. XXX, sy. 346, 1996, s. 20-25.
- Cunbur, Müjgan, "İlk Türk Ansiklopedisi 'Murad – Name'de Astroloji 'İlm-i Nücum' Maddesi", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 91-102.
- Çağatay, N., "Eski Zamanlardan Bu Yana Zaman Oluşumu ve Takvim", *A.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 22, 1978, s. 105-138.

- Çağırğan, G., "Three More Duplicates to Astrolabe", *Belleten*, c. XLVIII, sy. 191-192, 1984, s. 399-416.
- Çaktır, Nurtaç, "Eski Astronomlara Göre Gezegen Hareketleri ve Yer Merkezli Evren Teorisi", *Astronomi Magazin*, c. II, sy. 15, Haziran 1993, s. 86-87.
- Çaktır, Nurtaç, "Kopernik'in Güneş Merkezli Evren Teorisi", *Astronomi Magazin*, c. II, sy. 15, Haziran 1993, s. 88-90.
- Çay, M. Abdulhalûk, "Türk Takvimi", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi (Dün/Bugün/Yarın)*, sy. 15, İstanbul, 1986, s. 33-36.
- Çeçen, Kazım, "Üniversitemizde Tarihi Değeri Çok Büyük Bir Astronomi Aleti (Hicri 613, Miladi 1216 Yılında Yapılmış Bir Usturlab)", *İTÜ'den Haberler Dergisi*, sy. 4, 1979, s. 26-28.
- Çeçen, Kazım, "Astrolab", *Lale Dergisi*, sy. 2, 1984.
- Çetinçelik, Muammer, "Galileo Galilei (1564-642)", *Gökyüzü*, c. I, sy. 3-4, İstanbul, 1960, s. 5-15.
- Çoban, Yıldız, "Concept of Time in Mayan and Aztec Art", *Art and Culture Magazin, Time in Art*, Kış 2004, sy. 11, s. 28-37 ("Maya ve Aztek Takvimlerinde Zaman", *P – Sanat, Kültür, Antika Dergisi, Zaman ve Sanat*, sy. 28, Kış 2003, s. 22-31).
- Darkot, Besim, "Sema Hareketleri ve Doğu Alemi", *İ.Ü. Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, sy. 9, 1958, s. 1-10.
- Darkot, Besim, "Kâtip Çelebi – İbrahim Müteferrika ve Sema Hareketleri", *İ.Ü. Coğrafya Enstitüsü Neşriyatı*, sy. 21, 1958, s. 5-18.
- Demir, Remzi, "Takiyüddin'in Ağabeyi Necmüddin ibn Maruf ve Onun 'Cedâvilu li-Ma'rifeti Ru'yeti Ehilleti'-ş-Şuhûr' Adlı Risâlesi", *Bilim ve Felsefe Metinleri*, c. I, sy. 1, Ankara, 1992, s. 9-29.
- Demir, Remzi, "Eski Bir Hesap Aleti: Rubu'l-Müceyyeb ve Takiyüddin ibn Maruf'un 'Rubu'l-Müceyyeble Yapılan İşlemler Manzûmesi' Adlı Risâlesi", *Bilim ve Felsefe Metinleri*, c. I, sy. 1, Ankara, 1992, s. 29-55.
- Demir, Remzi, "Bedreddin Sıbt el-Mârdini'nin 'Mukaddime fi Hisâbi'l-Mesâ'î li'l-Ceybiyye ve'l-A'mali'l-Felekiyye' Adlı Risalesi", *Bilim ve Felsefe Metinleri*, c. I, sy. 1, Nisan 1992, s. 55-66.
- Demir, Remzi, "İstanbul Rasathanesi'nde Yapılmış Olan Gözlemler", *Belleten*, c. LVII, sy. 218, Ankara, 1993, s. 161-172.
- Demir, Remzi, "Takiyüddin'in Ondalık Kesirleri Trigonometri ve Astronomiye Uygulaması", Feza Günergün (ed.), *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, II, İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1998, s. 187-209.
- Demir, Remzi, "Takiyüddin'in *Ceride el-Dürer ve Haride el-Fiker* Adlı Yapıtında Bulunan Onluk Trigonometrik Cetveller (Düzenleniş ve Kullanılışları)", Güler Eren (ed.), *Osmanlı*, c. VIII, Ankara, 1999, s. 399-410.
- Demir, Remzi ve Yavuz Unat, "Ali Kuşçu ve *el-Muhammediyye, el-Fethiyye ve Risâle fi Hall Eşkâl el-Mu'addil li'l-Mesîr* Adlı Eserlerinin Türk Bilim Tarihindeki Yeri", *Düşünen Siyaset*, sy. 16, Ankara, 2002, s. 231-255.
- Demircan, Osman, "Astroloji (Falçılık) Bilim midir?", *Bilim ve Teknik*, c. XV, sy. 175, 1982, s. 37-39.

- Demircan, Osman, "Kullandığımız Takvimin Sorunları ve Bir Takvim Önerisi", *Bilim ve Teknik*, c. XXV, sy. 300, 1992, s. 50-51.
- Demircan, Osman, "Türk-İslâm Medeniyetinde Astronomi Çalışmaları, MS 8.-16. Yüzyıllar", *Bilim ve Teknik*, c. XXVI, sy. 306, 1993, s. 366-368.
- Demircan, Osman, "Bir Astronomi Yasasının Öyküsü 2", *Fizik Dergisi*, sy. 3, Ankara, 1993, s. 10-12.
- Demircan, Osman, "Türkiye'de Astronomi Çalışmaları", *Cumhuriyetin 70. yılında Türkiye'de Bilim – II*, Bilim ve Teknik Dergisi'nin (c. XXVI, sy. 312, Kasım 1993) Özel Eki, s. 100-107.
- Demircan, Osman, "Yedi Katlı Gök Kavramı ve Evrenin Düzeni Üzerine Çalışmalar", Feza Günergun (ed.), *Türkiye'de Bilim, Teknoloji ve Tıp Tarihi Çalışmaları (1973-1998)*, Ankara, 2000, s. 185-200.
- Denker, Hasan ve Muammer Dizer, "Rub'ul Müceyyeb'in Hesap Cetveli Olarak Kullanılması", *Türk-İslâm Bilim ve Teknoloji Tarihi Kongresi 1*, İstanbul, 1981, s. 91-103.
- Dereli, Tekin, "Relativistik Kozmoloji Modelleri", *Bilim ve Teknik*, c. XXIII, sy. 278, Eylül 1990, s. 40-41.
- Derman, İ. Ethem, "Astronomide En Son Buluşlar", *Bilim ve Teknik*, c. XXVI, sy. 187, 1983, s. 39-42.
- Dilgan, Hamit, "Takvimler Tarihi Vakaların Yıldönümleri", *İTÜ Dergisi*, c. IX, sy. 1, 1951, s. 11-14.
- Dilgan, Hamit, "Antalyalı Apollinius", *İ. T. Ü. Dergisi*, c. IX, sy. 1-2, 1953, s. 1-4.
- Dilgan, Hamit, "Galileo Galiei", *İ.T.Ü. Dergisi*, c. XXII, sy. 5, 1964, s. 1-4.
- Dizer, Muammer, "İlk Rasathaneler ve Türklerde Rasathaneler", *Bilim ve Teknik*, c. II, sy. 22, 1969, s. 23-25.
- Dizer, Muammer ve Erdal İnönü, "1923-1966 Döneminde Astronomi Dalındaki Araştırmalara Türklerin Katkısını Gösteren Bir Bibliyografya ve Bazı Gözlemler", *TÜBİTAK IV. Bilim Kongresi*, Tutanak, Ankara, 1973.
- Dizer, Muammer, "Büyük Türk Düşünürü Ali Kuşçu'nun Astronomiye Katkısı", *Bilim ve Teknik*, c. X, sy. 115, 1977, s. 13-15.
- Dizer, Muammer, "The Da'irat Al-Muaddal in Kandilli Observatory and Some Remarks on the Earliest Recorded Islamic Values of The Magnetic Declination", *Journal History of Arabic Science*, c. I, sy. 2, Kasım 1977.
- Dizer, Muammer ve W. Meyer, "The Celestial Globe of Kandilli Made by Ja'far Ibn Dawlatshah Al-Kirmanî", *History and Philosophy of Science*, s. 14-21, İslamabad, 1979.
- Dizer, Muammer, "The Astrolabe of Taqi Al-Din at Kandilli Observatory", *International Symposium for the History of Arabic Science, University of Aleppo*, Nisan 1979.
- Dizer, Muammer, "İslâm Dininin Astronomi İle İlişkisi", *Diyanet Dergisi*, c. XVIII, sy. 2, 1979.
- Dizer, Muammer, "Osmanlı Türklerinde Astronomi ve Rasathaneler: İstanbul, Rasathanesinde Sarkaçlı Saat Kullanıldı mı?", *TÜBİTAK VII. Bilim Kongresi BAYG Grubu*, 1980.

- Dizer, Muammer ve H. Denker, "Rubu Tahtası", *I. Uluslararası Türk-İslâm Bilim ve Teknoloji Tarihi Kongresi*, İTÜ, 1 Eylül 1981, s. 9-13.
- Dizer, Muammer, "İslâm'da ve Osmanlılarda Saat", *Bilim-Birlik-Başarı*, İzmir, c. XII, sy. 45, 1986.
- Dizer, Muammer, "Rasathane-i Amire", *Bilim Tarihi*, c. II, sy. 16, Şubat 1993, s. 3-10.
- Dizer, Muammer, "Osmanlıda Rasathaneler", *Fatih'ten Günümüze Astronomi*, Prof. Dr. Nüzhet Gökdoğan Sempozyumu, İstanbul, 1994, s. 27-68.
- Dizer, Muammer, "Kuruluşunun 125. Yılında Kandilli Rasathanesi 1868-1993", *Tarih ve Toplum*, c. XXII, sy. 122, 1994, s. 27-31.
- Duru, Orhan, "Usturlab ve Başkaları", *Milliyet Sanat Dergisi*, sy. 77, İstanbul, 1983, s. 24-26.
- Eddy, J.A., "Historical Observations of the Sun from Islam", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 123.
- Emiroğlu, Kudret, "Ay Adları Tarihçesi", *Tarih ve Toplum*, sy. 7, İstanbul, 1984, s. 40-45.
- Ergin, A. Muhlis, "Usturlab", *Deniz Kuvvetleri Dergisi*, sy. 563, Ankara, 1995, s. 37-40.
- Ergin, A. Muhlis, "Usturlab", *Tarih ve Toplum*, c. XXIII, sy. 138, İstanbul, 1995, s. 20-23.
- Erninsoy, Cavit, "Eski ve Yeni Kozmoloji", *Yeni Sabah*, c. XIII, sy. 5039, İstanbul, 1952, s. 2.
- Ersoy, Nuri ve Efe Özgür, "Kopernik Devrimi", *Bilim ve Mühendislik*, sy. 2, Haziran 1990, s. 26-28.
- Esin, Emel, "The Figurative Astral Representations of the Uygur Turks", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 53-89.
- Gevgilili, Ali, "Ay, Uzay, Teknolojik Devrim ve Türkiye", *Teknisyenlerin Sesi*, Ankara, sy. 243, 1969, s. 5-11.
- Gleissberg, W., "Cycle Research at the Observatories in Turkey", *İslâm'da Rasathaneler Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 105-109.
- Gökdoğan, Nüzhet, "Türk Astronomi Tarihine Bir Bakış", *Tanzimat Kitabı*, İstanbul, 1940, s. 469-477.
- Gökdoğan, Nüzhet, "Astronominin İnkişafı", *Gökyüzü*, c. II, sy. 1-2, 1961, s. 1-5.
- Gökdoğan, Nüzhet, "Kepler'den Önce ve Sonra Astronomide Gelişmeler", *İ.Ü. Astro-nomi Kürsüsü Kepler Sempozyumu Tebliğleri*, İstanbul, 1972.
- Gökdoğan, Nüzhet, "Cumhuriyetin 50. Yılında Türkiye'de Astronomi", *Bilim ve Teknik*, c. VI, sy. 72, 1973, s. 2-6.
- Gökdoğan, Nüzhet, "Takvim Sorunu ve Osmanlı'larda Takvim", *Uluslararası Türk-İslâm Bilim ve Teknoloji Tarihi Kongresi*, İstanbul, 1981, s. 87-93.
- Gökdoğan, Nüzhet, "1933 Üniversite Reformu ve Astronomiye Getirdikleri", *Fatih'ten Günümüze Astronomi, Prof. Dr. Nüzhet Gökdoğan Sempozyumu*, İstanbul, 1994, s. 1-15.
- Göker, Lütfi, "Takiyüddin Er-Rasid ve İstanbul, Rasathanesi", *Milli Kültür*, c. I, sy. 11, 1977, s. 48-56.
- Göker, Lütfi, "İslâm Medeniyetinin Mahsulü: Astronomi", *Diyanet Dergisi*, c. XVI, sy. 1, Ankara, 1977, s. 38-45.
- Göker, Lütfi, "Ölümünün 703. Yıldönümü Vesilesiyle Nasîrüddin-i Tûsi ve Merağa Rasathanesi", *Millî Kültür*, c. I, sy. 6, Ankara, 1977, s. 66-69.

- Gökmen, Mehmed Fatin, "Takvim ve Tarihi," *Darülfünun Fen Fakültesi Mecmuası*, c. I, 1916, s. 164-174.
- Gökmen, Mehmed Fatin, "Râsîd Takiyüddin", *Cumhuriyet Gazetesi*, I: 14 Nisan 1341 (1925); II: 17 Mayıs 1341 (1925); III: 24 Mayıs 1341 (1925); IV: 4-6 Haziran 1341 (1925).
- Gökmen, Mehmed Fatin, "Türk Takvimi Hakkında Tez", *Türk Tarihi Ana Hatları*, Seri III, No: 5, İstanbul, 1936.
- Gökmen, Mehmed Fatin, "Yıldızların Gece Görünüp de Gündüz Görülmemesi Hakkında Şeyhü'r-Re'îs İbn-i 'Ali Sînâ'nın Makalesi", *Büyük Türk Filozofu ve Tıp Üstadı İbni Sina*, Bölüm V, İstanbul, 1937.
- Gökmen, Mehmed Fatin, "İbn Sînâ'nın Riyâziye ve Hey'et Cephesi", *Büyük Türk Filozofu ve Tıp Üstadı İbni Sina*, Bölüm III, İstanbul, 1937, s. 1-25.
- Gökmen, Mehmed Fatin, "Eski Türkler'de Hey'et ve Takvim", *II. Türk Tarih Kongresi Tutanakları*, 1937, İstanbul, 1943, s. 833-841.
- Göktürk, Halil, "Galileo", *Bilim ve Teknik*, c. XI, sy. 123, 1978, s. 9.
- Göktürk, Halil, "Copernicus", *Bilim ve Teknik*, c. XI, sy. 124, 1978, s. 2.
- Gölbaşı, Orhan, "Astronomide Önemli Bir Gelişme: Malatya Danjon Astrolabı İstasyonu", *Bilim ve Teknik*, c. XXV, sy. 301, 1992, s. 14-17.
- Gönenç, Güney, "Uzayın Öncüleri", *Bilim ve Sanat*, sy. 4, Ankara, 1981, s. 16-17.
- Güdü, Necdet, "Ay Üzerinde Türk İsimleri", *Fen Dergisi*, c. VI, sy. 5, İzmir 1970, s. 129-131.
- Gündüz, İrfan, "Marifet-Nameye Göre Ay'ın Yeryüzündeki Tesirleri", *İslâm* c. I, sy. 3, Ankara, 1983, s. 28-29.
- Günergun, Feza ve Ekmeleddin İhsanoğlu "Osmanlı Türkiye'sinde Alaturka Saat'ten Alafranga Saate Geçiş", *X. Ulusal Astronomi Kongresi (İstanbul, 2-6 Eylül 1996)*, İstanbul, 1996, s. 434-441.
- Günergun, Feza, "Prof. Dr. Muammer Dizer (1924-1993) Passed Away", *Studies in the History of Medicine and Science*, Yeni Dizi, c. XIII, sy. 1, 1994, s. 132.
- Güneş, Turan, "Yıkılan Rasathane", *İklim Kültür Dergisi*, İstanbul, sy. 1, 1944, s. 13.
- Güncüt, Nurdan, "18 Şubat 1993: 165. Doğum Yıldönümünde Jules Verne (1828-1905)", *Astronomi Magazin*, sy. 11, Şubat 1993, s. 12.
- Güncüt, Nurdan, "Galileo'nun Teleskopu Gökyüzüne Yöneltilmesiyle Gökbilime Sağlanan Güçlü Bir Destek", *Astronomi Magazin*, c. III, sy. 33, Aralık 1994, s. 258-262.
- Güncüt, Hoskin M., "Theological Dimensions in European Astronomy Since the Renaissance", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 133-139.
- Gürdilek, Raşit, "Hakkı Ögelman ve Türkiye'de Bilim", *Bilim ve Teknik*, sy. 406, 2001, s. 62.
- Gür, Hanaslı, "Geçmiş Zamanlara Yolculuk", *Araştırma*, c. II, sy. 20, Ağustos 1990, s. 26-28.
- Hazer, S., "Kepler ve Mars Gözlemleri", *I. Ü. Astronomi Kürsüsü Kepler Sempozyumu Tebliğleri*, 1972.
- Haznedar, Ülker (trc.), "Batlamyus", *Bilim ve Teknik*, c. III, sy. 36, 1970, s. 43-48.

- Haznedar, Ülker (trc.), "Nicolaus Copernicus", *Bilim ve Teknik*, c. IV, sy. 38, 1970, s. 45-46.
- Haznedar, Ülker (trc.), "Tycho Brahe (1546-1601)", *Bilim ve Teknik*, c. IV, sy. 40, 1971, s. 40-44.
- Haznedar, Ülker (trc.), "Johannes Kepler (1571-1630)", *Bilim ve Teknik*, c. IV, sy. 41, 1971, s. 36-41.
- Herbster, R., "A Lost System of Chinese Astronomy in the Book HUAI-NAN-ZI", *İslâm'da Rasathaneler Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 235-241.
- Hızlı, Ömür, "19 Şubat 1993: 520. Doğum Yıldönümünde Nikola Kopernik (1473-1543)", *Astronomi Magazin*, sy. 11, Şubat 1993, s. 13.
- Hürmeriç, Behiç Fahir, "Feza Çağının Kronolojisi", *Sivil Savunma Dergisi*, c. X, sy. 31, Ankara, 1968, s. 23-35.
- İbanoglu, Cafer, "Astronomi ve Masalca Zengin Bir Yıldız Kümesi: Hyades", *Astronomi Magazin*, 8, Kasım 1992, s. 8-12.
- İbnu'l-Heysem, Ebû Ali el-Hasen İbnu'l-Hasen, "Kitâb fi Hey'eti'l-Alem", *İslâm İlimleri Enstitüsü Dergisi*, sy. 4, Ankara, 1980, s. 219-223.
- İhsanoğlu, Ekmeleddin, "Batı Bilimi ve Osmanlı Dünyası: Bir İnceleme Örneği Olarak Modern Astronomi'nin Osmanlı'ya Girişi (1660-1860)", *Bellekten*, c. LI, sy. 217, Aralık 1992, s. 727-774.
- İhsanoğlu, Ekmeleddin, "Introduction of Western Science to the Ottoman World: A Case Study of Modern Astronomy (1660-1860)", *Transfer of Modern Science and Technology to the Muslim World*, International Symposium on Modern Science and the Muslim World, (İstanbul, 2-4 Eylül 1987), İstanbul: İslâm Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi Yayınları, 1992, s. 67-120.
- İhsanoğlu, Ekmeleddin, "Osmanlı Döneminde Astronomi Literatürü Tarihi", *Fatih'ten Günümüze Astronomi, Prof. Dr. Nüzhet Gökdoğan Sempozyumu*, İstanbul, 1994, s. 17-25
- İlhami, Durmuş, "Eski Türklerde Zaman ve Takvimler", Öcal Oğuz (ed.), *Türk Dünyası, Nevruz Ansiklopedisi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2004, s. 1-15.
- İnönü, Erdal ve Muammer Dizer, "1923-1966 Döneminde Astronomi Dalındaki Araştırmalara Türklerin Katkısını Gösteren Bir Bibliyografya ve Bazı Gözlemler", *TÜBİTAK IV. Bilim Kongresi, Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Tebliğler Kitabı*, Ankara, 1973.
- İnönü, Erdal ve O. Birgül, S. Gürsey, "Türkiye Kökenli Araştırmacıların Matematik, Mekanik, Astronomi, Fizik, Jeofizik ve Kimya Dallarındaki Makaleleri İçinde 1961 ve 1963-1971 'Citation Index' Yıllıklarına Göre 9 veya Daha Fazla Referans Almış Olanların Listesi", *TÜBİTAK IV. Bilim Kongresi, Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Tebliğler Kitabı*, Ankara, 1973.
- İshakoğlu, Sevtap, "1900-1946 Yılları Arasında Darülfünun ve İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi'nde Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi", Feza Günergün (ed.), *Osmanlı Bilimi Araştırmaları*, İstanbul: İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1995, s. 227-283.
- Kahya, Esin, "On İkinci Yüzyıla Kadar Çin Kozmolojisi ve Tıp Felsefesiyle İlgili Bazı Bilgiler", *Bellekten*, c. LX, sy. 228, 1996, s. 255-269.

- Kanbay, C., "Türkiye Cumhuriyetinde Fotoğrametri İşleri ve 1937 Senesi Nihayetinde Vaziyeti", *Harita Dergisi*, sy. 19, Ankara, 1938, s. 83-86.
- Karali, Salih, "Olbers Paradoksu Çözüldü", *Bilim ve Teknik*, c. XXIII, sy. 270, 1990, s. 69-70.
- Kaufmann, William, "Dünyayı Dehşete Düşüren Astronom: Halton C. Arp", *Bilim ve Teknik*, c. XV, sy. 180, 1982, s. 21-25.
- Kazancıgil, Aykut, "Muammmer Dizer", *Bilim Tarihi*, c. XI, sy. 16, Şubat 1993, s. 20-22.
- Kennedy, Edward S., "The Heritage of Ulugh Beg", E. İhsanoğlu ve F. Günergun (ed.), *Science in Islamic Civilisation*, Proceedings of the International Symposia Science in Islamic Civilisation & Science And Technology in The Turkish and Islamic World, İstanbul: İslâm Tarih Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA) Yay., 2000, s. 97-109.
- Kerametli, Can, "Türk ve İslâm Eserleri Müzesinde İslâm Üsturlapları", *Türk Etnografya Dergisi*, sy. 12, Ankara, 1969, s. 73-82.
- Keskinoglu, Osman, "İsmail Gelenbevi (1143-1205 H) (1730-1791) ve Subut-u Hilal Meselesi", *A.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 13, 1965, s. 4-30.
- Kıral, A., "Kepler ile 400 Yıl", *İ.Ü. Fen Fak. Astronomi Kürsüsü Kepler Sempozyumu Tebliğleri*, 1972.
- Kızılırmak, Abdullah, "Amerikan Rasathaneleri", *Fen Dergisi*, c. XL, sy. 1, İzmir 1968, s. 13-17.
- Kızılırmak, Abdullah, "Uluğ Bey'in Yıldız Katalogu Üstüne", *İÜ. Fen Fak. Astronomi Kürsüsü Kepler Sempozyumu Tebliğleri*, 1972.
- Kızılırmak, Abdullah, "Bilim Tarihimizden", *Yeni Ayna*, c. I, sy. 3, İstanbul, 1982, s. 28-30.
- Kızılırmak, Abdullah, "Tanrılar ve Yıldızlar", *Astronomi Magazin*, c. III, sy. 33, Aralık 1993, s. 248-250
- Kienle, H., "Johannes Kepler 1571-1630", *İÜ. Fen Fak. Astronomi Kürsüsü Kepler Sempozyumu Tebliğleri*, İstanbul, 1972.
- King, David, "Astronomical Timekeeping in Ottoman Turkey", *İslâm'da Rasathaneler Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 254-269.
- King, David, "The Categories of Islamic Astronomical Literature and the Present State of Research on the Manuscript Sources", *İslâm'da Rasathaneler Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 169-180.
- King, David, "The Monumental Syrian Astrolabe in the Maritime Museum, İstanbul", *Erdem*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, c. IX, sy. 26, 1996, s. 737-742.
- Koçer, Dursun, "Cumhuriyet Türkiye'sinde Astronomi Biliminin 75 Yılı ve Yeni Ufuklar", Feze Günergun (ed.), *Türkiye'de Bilim, Teknoloji ve Tıp Tarihi Çalışmaları (1973-1998)*, Ankara, 2000, s. 165-184.
- Koçin, Abdülhakim, "Çağını Aşanlar: Uluğ Bey", *Bilim ve Teknik*, c. XXII, sy. 261, 1989, s. 46-48.
- Koçin, Abdülhakim, "Çağını Aşanlar: Ekliptik Meyli Keşfeden Bilgin Ahmed Fergani", *Bilim ve Teknik*, c. XXIII, sy. 274, 1990, s. 50-51.
- Koçin, Abdülhakim, "Çağını Aşanlar: Onüçüncü Yüzyılın Ünlü Matematik ve Astronomi Bilgini Nasirüddin Tusi", *Bilim ve Teknik*, c. XXIII, sy. 277, 1990, s. 48-49.

- Koçin, Abdülhakim, "Çağını Aşanlar: Onbeşinci Yüzyılın Ünlü Astronom ve Matematik Bilgini Ali Kuşçu", *Bilim ve Teknik*, c. XXIV, sy. 282, 1991.
- Koçin, Abdülhakim, "Çağını Aşanlar: Çağının En Ünlü Astronomi ve Matematik Bilgini el-Battani", *Bilim ve Teknik*, c. XXV, sy. 290, 1992, s. 54-55.
- Konyalı, H. I., "Fatih'in Küresi", *Tarih Hazinesi*, sy. 7, İstanbul, 1951, s. 324-327.
- Köprülü, Mehmet Fuat, "XIII. Asırda Maraga Rasathanesi Hakkında Bazı Raporlar", *Bellekten*, c. VI, sy. 23-24, 1942, s. 207-277.
- Krisciunas, Kevin, "A More Complete Analysis of the Errors in Ulugh Beg's Star Catalogue", *Uluğ Bey ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, Ankara, 1996, s. 209-224.
- Kuran, Temel, "Türklerin Kullandığı Takvimler ve Batı Takviminin Kabulü", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, sy. 50, 1971, s. 14-22.
- Kurtuluş, Özgür, "Galileo ve Jüpiter", *Bilim ve Teknik*, c. XXXIV, sy. 363, 1998, s. 20-25.
- Kurtuluş, Özgür, "Galileo'nun Gözlem Anlarından... Teleskoptan İlk Bakış", *Bilim ve Teknik*, c. XXXIV, sy. 363, 1998, s. 26-27.
- Küken, Gülnihal, "Doğu Ortaçağında Zaman Kavramı", *Cogito*, sy. 11, İstanbul, 1997, s. 181-190.
- Küyel, Mübahat Türker, "Kindî'nin Sanılan Küçük Bir Yıldız Bakım Kitabı", *DTCF Araştırma*, sy. 9, 1972, s. 1-18.
- Lorch, Richard Paul, "Al-Biruni and the Melon Astrolabe", trc. Esin Kahya, *International Symposium on Ibn Türk, Khwarezmi, Farabi, Beyruni and Ibn Sina*, (Ankara, 9-12 Eylül 1985), 1990, s. 303-307.
- Menteşe, H. Hüseyin, "Ünlü Astronom Uluğ Bey", *Astronomi Magazin*, c. V, sy. 55, Ekim 1996, s. 16-17.
- Meyer Wolfgang, "Sundials of the Osmanic Era in Istanbul", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 93-202.
- Meyer, Wolfgang, "Namaz Zamanlarının Belirlenmesinde Kullanılan Aletler", *Uluslararası Türk-İslâm Bilim ve Teknoloji Tarihi Kongresi*, İstanbul, 1981, s. 127-244.
- Miroğlu, İsmet, "İstanbul Rasathanesine Ait Belgeler", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, sy. 3, 1972, 63-74.
- Muratçayeva, Feride, "Tarihte ve Türk Astro-Linguistiğinin Gelişiminde Uluğbey'in 'Yıldızı'", *Uluğ Bey ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, Ankara, 1996, s. 237-244.
- Nakayama, Shigeru, "The Emergence of the Third Paradigm for Expressing Astronomical Parameters: Algebraic Functions", *Erdem*, c. VI, sy. 18, 1990, s. 877-879 ("Astronomik Parametrelerin İfade Edilmesine İlişkin Üçüncü Yöntemin (Paradigmanın) Ortaya Çıkışı: Cebirsel Fonksiyon", *Erdem*, trc. Elmas Kılıç, c. VII, sy. 18, 1990, s. 881-884).
- Needham, Joseph, Ling, Wang ve Price, Derek J., "Heavenly Clockwork the Great Astronomical Clocks of Medieval China: A Missing Link in Horological History", *Araştırma*, sy. 5, Ankara, 1967, s. 201-293.
- Ranieri, Marcello, "Possible Astrophysical Use of the Ulugh Beg's Observations", *Uluğ Bey ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri (Ankara, 30 Mayıs - 1 Haziran 1994)*, Yay. Hrz. Songül Boybeyi, Ankara, 1996, s. 253-268.

- Ongun, Cemil Sena, "Fisagorizmde Kozmoloji", *Bilgi Yurdu*, sy. 31, İstanbul, 1940, s. 949-952.
- Oralalp, Füsün, "Paris Pişmiş", *Bilim ve Teknik*, Eylül 1995, s. 38-47.
- Orhon, Hasan Samit, "Astronomi ve Devrimler", *Astronomi Magazin*, c. V, sy. 58, Ocak 1997, s. 8-13.
- Otman, Cahit, "Takvimler Hakkında Genel Bilgiler", *Birlik*, c. V, sy. 52, Ankara, 1988, s. 24 - 27.
- Ouamar, J., "Relationship of Early Modern European Observatories to Those of Medieval Islam", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 141-142.
- Ögelman, H., "Kepler'in Süpernovası", *İ.Ü. Fen Fak. Astronomi Kürsüsü Kepler Sempozyumu Tebliğleri*, 1972.
- Ömer, Beygüa, "Abhazlarda Zaman ve Takvim", *Kafkasya*, c. IV, sy. 16, Ankara, 1967, s. 29-35.
- Özalp, Tamer, "Türkiye'de Havacılık ve Uzay Çalışmaları", *Bilim ve Teknik*, sy. 396, 2000, s. 42.
- Özel, Mehmet Emin, "Türkiye'de Radyo Astronomi", *Bilim ve Teknik*, c. XXVII, sy. 315, 1994, s. 20-21.
- Özemre, K., "Kepler Kanunları ve Arz-Güneş Uzaklığının Tayini", *İ. Ü. Fen Fak. Astronomi Kürsüsü Kepler Sempozyumu Tebliğleri*, 1972.
- Özemre, Ahmet Yüksel, "Kepler'de Pitagorcu Düşüncenin Evrimi", *İ.Ü. Fen Fak. Astronomi Kürsüsü Kepler Sempozyumu Tebliğleri*, 1972 (*Felsefe Arkivi*, sy. 21, İstanbul, 1977, s. 55-67).
- Parmaksızoğlu, İsmet, "Manisalı Bir Astronom (Mahmud Al Mağnisavi)", *Gediz*, c. IX, sy. 99-100, Manisa 1947, s. 6.
- Pekol, Selahattin, "Amerika Birleşik Devletlerinin Sun'i Uydusu: Öncü V", *Gökyüzü*, c. I, sy. 2, İstanbul, 1960, s. 20-23.
- Pekünlü, Rennan, "Astrolojik Esintiler", *Astronomi Magazin*, c. IV, sy. 38, Mayıs 1995, s. 64-68.
- Pekünlü, Rennan, "Büyü-Tören, Babil ve Mısır'da Astroloji", *Astronomi Magazin*, c. VI, sy. 66, Mart-Nisan 1998, s. 29-33.
- Pekünlü, Rennan, "Astroloji: Denklik İlkesi", *Astronomi Magazin*, c. VII, sy. 67, Mayıs-Haziran 1998, s. 52-57.
- Pekünlü, Rennan, "Astroloji: Yunan Astroloji, Roma Astroloji", *Astronomi Magazin*, c. VII, sy. 68, Temmuz-Ağustos 1998, s. 29-35.
- Pekünlü, Rennan, "Astroloji: Kepler ve Astrolojinin Çöküşü, Büyü ve Astrolojinin Psünolojisi", *Astronomi Magazin*, c. VII, sy. 70, Kasım-Aralık 1998, s. 30-39.
- Pekünlü, Rennan, "Kopernik Gökbilimin Özümsemesi", *Bilim ve Ütopya*, sy. 59, 1999, s. 71-73.
- Pırtar, Cahit, "Türk Müsbet İlim Tarihinin Değerli Siması", *Yeni Selamet*, sy. 57, İstanbul, 1948, s. 10-15.
- Qaisar, A. Jan, "Response of Turkey and Other Asian Countries to Clocks and Watches During 16th and 17th Centuries: Comparative Study", *Uluslararası Türk-İslâm Bilim ve Teknoloji Tarihi Kongresi 1*, İstanbul, 1981, s. 9-16.

- Renda, Günşel, "Amasya II. Beyazıt Külliyesindeki Muvakkithane", *Sanat Tarihi Yıllığı*, sy. 6, 1974-75, s. 181-206.
- Rohr, R.R.J., "A Review on Sundials", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 225-233.
- Rosenfeld, Boris, "The History of The Seven-Day Week", *Erdem*, c. IX, sy. 26, Eylül 1996, s. 749-758.
- Rossum, Gerhard Dohrn van, "Time Experienced Time Measured", *Art and Culture Magazin, Time in Art*, Kış 2004, sy. 11, s. 2-17 ("Yaşanan Zaman Ölçülen Zaman", *P – Sanat, Kültür, Antika Dergisi, Zaman ve Sanat*, sy. 28, Kış 2003, s. 6-21).
- Saad, A. S., "Astronomy Work in Egypt", *İslâm'da Rasathaneler Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 117-121.
- Saad, A. S., "Arab Work for Determining of Beginning of Lunar Month", *İslâm'da Rasathaneler Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 125-129.
- Said, Hakim Mohammed, "The History of the Islamic Calender in the Light of Hijra", *Erdem*, c. IX, sy. 26, Eylül 1996, s. 759-768.
- Said, Hakim Mohammed, "Centre of Advanced Study in Astronomy at Osmania University", *İslâm'da Rasathaneler Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 111-116.
- Sakman, Erdoğan, "Batlamyus (Claudius Ptolemaeis) 75-? Mısırlı Gökbilimci", *Bilim ve Teknik*, c. XVII, sy. 186, Ankara, 1984, s. 42-44.
- Sakman, Erdoğan, "Brahe, Tycho (1546-1601) Danimarkalı Gökbilimci", *Bilim ve Teknik*, c. XIX, sy. 218, Ankara, 1986, s. 36-37.
- Sakman, Erdoğan, "Kepler, Johan 1571-1630 Alman Gökbilimci", *Bilim ve Teknik*, c. XVIII, sy. 212, Ankara, 1985, s. 38.
- Sakman, Erdoğan, "Fergani (Ebu'l Abbas Ahmed İbn Muhammed İbn Katir El) 810-895 Müslüman Gökbilimci", *Bilim ve Teknik*, c. XVII, sy. 200, Ankara, 1984, s. 42.
- Sakman, Erdoğan, "Regiomontanus (Johann Müller) 1436-1476 Alman Gökbilimci", *Bilim ve Teknik*, c. XVII, sy. 204, Ankara, 1984, s. 44.
- Sakman, Erdoğan, "Galilei, Galileo (1564-1642) İtalyan Gökbilimci ve Fizikçi", *Bilim ve Teknik*, c. XIX, sy. 219, Ankara, 1986, s. 38-39.
- Sakman, Erdoğan, "Uluğ Bey 1393-1449 Türk Gökbilimci", *Bilim ve Teknik*, c. XVII, sy. 201, Ankara, 1984, s. 42.
- Sakman, Erdoğan, "Çağlar Boyu Bilim ve Teknik Adamları (Apollonius, Batlamyus, Van Der Moal, Perkin)", *Bilim ve Teknik*, c. XVII, sy. 196, 1984, s. 42-45.
- Sakman, Erdoğan, "Çağlar Boyu Bilim ve Teknik Adamları (Kopernicus, Planck, Sabatier, Einthoven)", *Bilim ve Teknik*, c. XVII, sy. 203, 1984, s. 42-45.
- Sakman, Erdoğan, "Çağlar Boyu Bilim ve Teknik Adamları (Sumner, Wieland, Dale, Macheod, Boray, Stark, Kepler)", *Bilim ve Teknik*, c. XVII, sy. 212, 1985, s. 36-38.
- Sakman, Erdoğan, "Çağlar Boyu Bilim ve Teknik Adamları (Brahe, Napier, Stevin, Schrödinger)", *Bilim ve Teknik*, c. XIX, sy. 218, 1986, s. 36-38.

- Sakman, Erdoğan, "Çağlar Boyu Bilim ve Teknik Adamları (Bacon, Harvey, Descartes, Galilei, Carrel)", *Bilim ve Teknik*, c. XIX, sy. 219, 1986, s. 36-39.
- Salahattin, "Yeni Keşfedilen Bir Seyyare Pluto", *Deniz Mecmuası*, sy. 324, İstanbul, 1932, s. 506-510.
- Saliba, George, "Copernican Astronomy in the Arab East: Theories of The Earth's Motion in The Nineteenth Century", E. İhsanoğlu (ed.), *Transfer Of Modern Sciences And Technology to the Muslim World (İstanbul, 2-4 Eylül 1987)*, İstanbul: İslâm Tarih, Sanat ve Araştırma Merkezi Yayınları, 1992, s. 145-155.
- Sanyel, Didem, "Astronomi Tarihinden", *Bilim ve Teknik*, c. XVIII, sy. 334, 1995, s. 48-49.
- Saraç, Celal, "Asar-ı Bâkiye'nin Üçüncü Cildi Hakkında Kısa Bilgi", *Bilim Tarihi*, sy. 30, İstanbul, 1994, s. 7-12.
- Savcı, S. Galip, "Galilei Galileo", *Aylık Ansiklopedi*, 1944, s. 452.
- Sayılı, Aydın, "Gâzan Han Rasathanesi", *Belleten*, c. X, 1946, s. 625-640.
- Sayılı, Aydın, "Vâcidiye Medresesi, Kütahya'da Bir Ortaçağ Rasathanesi," *Belleten*, c. XII, 1948, s. 655-657.
- Sayılı, Aydın, "Rasathane Konusu İle İlgili Olarak Tire'de Kısa Bir Araştırma", *Belleten*, c. XII, 1948, s.683-689.
- Sayılı, Aydın, "Bîrûni", *Belleten*, c. XIII, 1948, s. 53-89.
- Sayılı, Aydın, "The Observation Well", *Ankara, Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. XI, 1953, s. 146-159.
- Sayılı, Aydın, "Reviş-i İlmî-i Ebû Alî Sînâ", *Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. XII, 1954, s. 145-152.
- Sayılı, Aydın, "Habeş el-Hâsib'in "El-Dimişki" Adıyla Mârûf Zic'inin Mukaddemesi", *Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. XIII, 1955, s. 133-151.
- Sayılı, Aydın, "Khâce Nasîr-i Tûsî ve Rasathane-i Merâgha, Yâdnâme-i Khâce Nasîr-i Tûsî", *Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. XIV, 1956, s. 1-13.
- Sayılı, Aydın, "Hâzini'nin Rasat Âletleri Üzerine Risâlesi", *Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. 14, 1956, s. 15-19.
- Sayılı, Aydın, "Alâuddin Mansûr'un İstanbul Rasathanesi Hakkındaki Şiirleri", *Belleten*, c. XX, 1956, s. 411-484.
- Sayılı, Aydın, "Tycho Brahe Sistemi Hakkında XVII. Asır Başlarına Ait Farsça Bir Yazma", *Anatolia*, c. III, 1958, s. 79-87.
- Sayılı, Aydın, "Kâsiyun Rasathanesi Hakkında Bazı Bilgiler", *Beşinci Türk Tarih Kongresi Tebliğleri*, Ankara, 1960, s. 252-257.
- Sayılı, Aydın, "Üçüncü Murad'ın İstanbul, Rasathanesindeki Mücessem Yer Küresi ve Avrupa ile Kültürel Temaslar", *Belleten*, c. XXV, 1961, s. 397-445.
- Sayılı, Aydın, "İslâm Dünyası'nda Rasathane", Ordinaryüs Profesör Dr. A. Süheyl Ünver'in *İstanbul Rasathanesi* Adlı Kitabına Giriş, Ankara, 1969, s. 11-15.
- Sayılı, Aydın, "Kopernik ve Anıtsal Yapıtı", *Nikola Kopernik, 1473-1973*, Ankara, 1973, s. 27-131.
- Sayılı, Aydın, "Doğumunun 1000'inci Yılında Beyrûni", *Beyrûni'ye Armağan*, Ankara, 1974, s. 1-40.

- Sayılı, Aydın, "Ebû Nasr Mansûr'un Sinüs Kanununun Tanıtı Üzerine Beyrûnî'nin Mektubu", *Beyrûnî'ye Armağan*, Ankara, 1974, s. 169-207.
- Sayılı, Aydın, "Astronomy Yesterday and Today", *Araştırma*, c. XI, 1979, s. 5-11.
- Sayılı, Aydın, "The Importance of the Turkish-Islamic World in the History of the Observatory", *Araştırma*, c. XI, 1979, s. 19-28 ("The Importance of the Turkish-Islamic World in the History of the Observatory", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 21-32).
- Sayılı, Aydın, "Eski Uygarlıkları Uzaylılara Bağlamak Saçma", *Bilim Dergisi*, Yıl: 2, sy. 1, 1983, s. 50-70.
- Sayılı, Aydın, "İbn-i Sînâ'da Astronomi ve Astroloji", *İbn-i Sînâ Doğumunun Bininci Yılı Armağanı*, 1984, s. 161-201.
- Seemungal Lionel A., "Mişel Margulies Sezar, Takvimler ve Kargaşa", *Mimar Sinan*, sy. 63, İstanbul, 1987, s. 40-44.
- Seyhan, Muvaffak, "Uzay Çağının Lideri: Wernher Von Braun", *Meydan Dergisi*, Haziran 1977.
- Sharma, S. D. "‘Hayata’ an Arabic Astronomical Text in Sanskrit", *Türk-İslâm ve Teknoloji Tarihi Kongresi I*, İstanbul, 1981, s. 49-53.
- Sokulluoğlu, Tamilla, "Cumhuriyet Dönemi Astronomi Tarihi Yayınları: Bir Bibliyografya Denemesi (1923-1999)", Feza Günergun (ed.), *Türkiye'de Bilim, Teknoloji ve Tıp Tarihi Çalışmaları (1973-1998)*, Ankara, 2000, s. 201-220.
- Sterrenburg, F. A. S., "Astroloji ve Tıp", *Organorarna*, c. XVI, sy. 1, İstanbul, 1980, s. 23-26.
- Sümer, Faruk, "Tarihte Kullanılmış Başlıca Takvimler", *Resimli Tarih Mecmuası*, c. V, sy. 60, İstanbul, 1954, s. 3541-3542.
- Şapolyo, Enver Behnan, "Muvakkithaneler", *Önasya*, c. IV, sy. 43, Ankara, 1969, s. 10-11.
- Şapolyo, Enver Behnan, "Rasathaneler", *Önasya*, c. V, sy. 49, Ankara, 1969, s. 10-11.
- Şeker, Mehmet, "İslâm'da Astronomi ve Rasathaneler", *Diyanet Dergisi*, c. XVIII, sy. 4, Ankara, 1979, s. 243-248.
- Şemseddin, M., "Müessesatı İlmiyeden: Mekatib ve Medaris Rasathaneler", *Sebülürreşad*, c. X, sy. 53 [247], İstanbul, 1913, s. 195-196.
- Şengör, Celal, "İlk Bilimsel Eleştiri, İlk Dünya Haritası, İlk Kozmoloji, İlk Evrim Teorisi ve İlk Doğabilim Kitabı. İşte Size Bizim Miletli Anaksimander", *Cumhuriyet Bilim ve Teknik*, sy. 258, 22 Şubat 1992, s. 12-13.
- Şengör, Celal, "Osmanlı Astronomide Neydi ve Ne Değildi?", *Milliyet*, Yıl: 49, sy. 18223, 8 Ağustos 1998, s. 20.
- Şeşen, Ramazan, "Meşhur Osmanlı Astronomu Takiyüddin El-Râşid'in Soyüzerine", (Sur la Genealogie de L'illustre Astronome Ottoman Takiyüddin Al-Râsid, *Erdem*, c. IV, sy. 10, Ankara, 1988, s. 165-180.
- Taburoğlu, Özgür, "Dünyevi Yaratılış Öyküleri: Bilimsel Devrimlerin Kozmik Arkaplanı", *Düşünen Siyaset*, sy. 16, Ankara, 2002, s. 75-81.
- Tan, Kadri, "Prof. Fatin Gökmen 'Fatin Hoca'", *Silahlı Kuvvetler Dergisi*, sy. 89, Ankara, 1970, s. 51-52.
- Tanaka, Yasuo, "Japonya'da Astronomi Çalışmaları", trc. Ergin Korur, *Bilim ve Teknik*, c. XXVI, sy. 307, Ankara, 1993, s. 423.

- Tandoğan, Yusuf Ali, "İbni Sina'nın Matematik ve Astronomi Cephesi", *İbni Sina Kongresi (Kayseri 14.03.1984)*, Kayseri 1986, s. 334-346.
- Taner, Sönmez, "Galileo Galilei", *Bilim ve Teknik*, c. I, sy. 9, 1968, s. 24-30.
- Taş, Günay, "Astronomi Lincoln'e Kazandı", *Astronomi Magazin*, c. IV, sy. 45, Aralık 1995, s. 483-484.
- Tekeli, Sevim, "Nasîrüddin, Takiyüddin ve Tycho Brahe'nin Rasat Aletlerinin Mukayesesi", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. XVI, sy. 3-4, 1958, s. 301-393.
- Tekeli, Sevim, "İzzüddin b. Muhammed al-Vefâ'i'nin 'Ekvator Halkası Adlı Makalesi' ve Torquetum", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. XVIII, sy. 3-4, 1960, s. 224-259.
- Tekeli, Sevim, "Takiyüddin Sidretü'l-Münteha'sında Aletler Bahsi", *Belleten*, c. XXV, sy. 98, 1961, s. 213-238.
- Tekeli, Sevim, "Solar Parameters and Certain Observational Methods of Taqi-Al-Din and Tycho Brahe", *Ithaca-26, VIII-2, IX, 1962 (Hermann-Paris), International Congress of History of Science*, 1962.
- Tekeli, Sevim, "Birüni'de Güneş Parametreleri Hesabı", *Belleten*, c. XXVII, 1963, s. 25-33.
- Tekeli, Sevim, "Meçhul Bir Yazarın İstanbul Rasathanesinin Aletlerinin Tasvirini Veren 'Âlât-ı Rasadiye li Zic-i Şehinşâhiye Adlı Makalesi", *Araştırma*, c. I, 1963, s. 71-122.
- Tekeli, Sevim, "Takiyüddin'de Kiriş 2° ve Sin 1°'nin Hesabı", *DTCF Araştırma Dergisi*, 1965, s. 123-132.
- Tekeli, Sevim, "İslâm Dünyasında Güneş Parametrelerinin Hesabı", *DTCF Araştırma*, c. V, 1967, s. 1-45.
- Tekeli, Sevim, "Takiyüddin'de Güneş Parametrelerinin Hesabı", *Necati Lugal Armağanı*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1969, s. 703-710.
- Tekeli, Sevim, "Al-Urdî'nin 'Risaletün fi Keyfiyeti'l-Ersâd'ı", *Araştırma*, c. VIII, 1972, s. 1-171.
- Tekeli, Sevim, "Nicola Copernic", *Nikola Kopernik 1473-1973*, Ankara, 1973, s. 135-180.
- Tekeli, Sevim, "İstanbul, Rasathanesinin Gözlem Araçları", *Araştırma*, c. XI, 1979, s. 29-44.
- Tekeli, Sevim, "The Observational Instruments of Istanbul Observatory", *İslâm'da Rasathaneler Sempozyumu*, İstanbul, 1980, s. 33-44.
- Tekeli, Sevim, "Copernicus'un Arapça Çevirisi", *Araştırma*, c. XII, 1981, s. 35-36.
- Tekeli, Sevim, "16. Yüzyılda Osmanlılar'ın Astronomi Alanında Yapmış Oldukları Bazı Katkıları", *Ulusal Astronomi Kongresi 1986*, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi, 24-26 Eylül 1986.
- Tekeli, Sevim, "Onaltıncı Yüzyıl Trigonometri Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma, Copernicus ve Takiyüddin", *Erdem*, c. II, sy. 4, 1986, s. 219-272.
- Tekeli, Sevim, "Copernicus And Taqi Al Din's Views on the Inadequacy of the Assumptions of the Ptolemaic System", *Bilim ve Felsefe Metinleri*, c. I, sy. 2, Ekim 1992, s. 19-24.

- Tekeli, Sevim, "Osmanlıların Astronomi Tarihindeki En Önemli Yüzyılı", *Fatih'ten Günümüze Astronomi, Prof. Dr. Nüzhet Gökdoğan Sempozyumu*, İstanbul, 1994, s. 69-85.
- Temelkuran, Tevfik, "Türklerin Kullandığı Takvimler ve Batı 'Miladi' Takviminin Kabulü", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, c. IX, sy. 51, Ankara, 1971, s. 26-29.
- Temelkuran, Tevfik, "Türklerin Kullandıkları Takvim Çeşitleri", Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek ve Salim Koca (ed.), *Türkler*, c. III, Ankara, 2002, s. 434-440.
- Tevfik, Abdülfeyyaz, "Gök Bilgisinin İlk Kaynağı", *Yeni Adam*, c. II, sy. 67, İstanbul, 1935, s. 5.
- Togan, Zeki Velidi, "Al-Birünî ve Hareket-i Arz", *İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi*, c. I, sy. 1-4, 1953, s. 90-94.
- Topuzoğlu, Saadettin, "Ay Üzerindeki Engebelerde Türk Adları", *Türk Dünyası*, c. X, sy. 39, İstanbul, 1975, s. 37-39,
- Tunca, Zeynel, "Ay'a İlk İniş", *Astronomi Magazin*, c. III, sy. 28, Temmuz 1994, s. 142-143.
- Tunca, Zeynel, "Johannes Hevelius Kimdir?", *Astronomi Magazin*, c. III, sy. 34, Ocak 1995, s. 299-302.
- Tuzcular, A., "Early Clock and Watcher in the Topkapı Sarayı", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu*, Kandilli 1977, İstanbul, 1980, s. 203-223.
- Unat, Yavuz, "İhvân-ı Safâ'nın Astronomi Risalesi," *Bilim ve Felsefe Metinleri*, c. I, sy. 2, 1992, s. 129-144.
- Unat, Yavuz ve Remzi Demir, "Ahmed Cevdet Paşa'nın Önerdiği Yeni Bir Takvim", *Belleten*, c. LXI, sy. 230, 1997, s. 111-120.
- Unat, Yavuz, "Ali Kuşçu ve Fethiye", *Uluğ Bey ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, Ankara, 1996, s. 323-331.
- Unat, Yavuz, "Fergâni'nin 'Astronominin Özeti ve Göğün Hareketlerinin Esasları' Adlı Astronomi Eseri", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, c. XXXVIII, sy. 1-2, 1998, s. 405-423.
- Unat, Yavuz, "Osmanlı Astronomisine Genel Bir Bakış", Güler Eren (ed.), *Osmanlı*, c. VIII, Ankara, 1999, s. 411-420.
- Unat, Yavuz, "Eski Astronomi Metinlerinde Karşılaşılan Astronomi Terimlerine İlişkin Bir Sözlük Denemesi", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (OTAM)*, sy. 11, Ankara, 2001, s. 633-696.
- Unat, Yavuz, "Fatih Dönemi Astronomisine Genel Bir Bakış", *Bilim ve Ütopya*, sy. 96, 2002, s. 40-42.
- Unat, Yavuz, "Takiyüddin ve İstanbul, Gözlemevi (Rasathanesi)", Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca (ed.), *Türkler*, c. XI, Ankara, 2002, s. 277-288.
- Unat, Yavuz, "Çağdaş Astronominin Türkiye'ye Girişi", Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek, Salim Koca (ed.), *Türkler*, c. XIV, Ankara, 2002, s. 906-914.
- Unat, Yavuz, "Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye'de Astronomi Çalışmaları", Hasan Celal Güzel, Kemal Çiçek ve Salim Koca (ed.), *Türkler*, c. XVII, Ankara, 2002, s. 901-910.
- Unat, Yavuz, "Yer'in Küresel Olduğuna İlişkin Görüşün Tarihsel Gelişimi", *Bilim ve Ütopya*, sy. 95, 2002, s. 8-13.

- Unat, Yavuz, "Time in the Sky of Istanbul Taqî al Dîn al-Râsîd's Observatory", *Art and Culture Magazin, Time in Art*, Kış 2004, sy. 11, s. 86-103 ("Takiyüddin el-Râsîd'in Gözlemleriyle İstanbul Semalarında Zaman", *P – Sanat, Kültür, Antika Dergisi, Zaman ve Sanat*, sy. 28, Kış 2003, s. 80-97).
- Unat, Yavuz, "Ortaçağ İslâm Dünyası'nda Astronomi Çalışmaları ve Batı'ya Etkileri", *Bilim ve Ütopya*, Nisan 2003, sy. 106, İstanbul, 2003, s. 48-53.
- Unat, Yavuz, "İslâm'da ve Türklerde Zaman ve Takvim", Öcal Oğuz (ed.), *Türk Dünyası, Nevruz Ansiklopedisi*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2004, s. 15-24.
- Unat, Yavuz ve Remzi Demir, "Ahmed Cevdet Paşa'nın Önerdiği Yeni Bir Takvim", *X. Ulusal Astronomi Kongresi Bildirileri, 2-6 Eylül*, İstanbul, 1996, s. 455-462.
- Uzun, Ali, "Türk Astrofizik ve Astronomları İçin Bir Performans Değerlendirmesi ve Astronomi Araştırmalarında Türkiye'nin Yeri", *Çağdaş Fizik*, sy. 16, İstanbul, 1984, s. 24-27.
- Ülken, Hilmi Ziya, "Türk Kozmogonisi", *Türk Tarihi Ana Hatları Eserinin Müsveddeleri*, sy. 41, 1936.
- Ünver, A. Süheyl, "İstanbul Muvakkithanelerindeki Levhalar", *Halk Bilg. Hab.*, sy. 125, 1947.
- Ünver, A. Süheyl, "Râsîd Takiyüddin'in Çalışmalarında Galata Kulesinin Vazifesi", *Gökyüzü*, sy. 1, 1960.
- Ünver, A. Süheyl, "İki Asır Önce Semavî Bir Alâmet", *Gökyüzü*, c. 2, sy. 1-2, 1961, s. 5-7.
- Ünver, A. Süheyl, "Tarihimizde İcadiye Tepesi ve Rasadhane", *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni*, sy. 240, İstanbul, 1962, s. 7-8.
- Ünver, A. Süheyl, "Usturlablar", *Fen Dergisi*, sy. 7, İzmir, 1966.
- Ünver, A. Süheyl, "1577'de İstanbul Semalarında Bir Kuyruklu Yıldız", *Fen Dergisi*, c. IV, sy. 2, İzmir, 1968, s. 33-36.
- Ünver, A. Süheyl, "Osmanlı Türkleri İlim Tarihinde Muvakkithaneler", *Atatürk Konferansları V. Tutanak*, 1971-1972, 1975, s. 217-257.
- Ünver, A. Süheyl, "İstanbul Muvakkithanelerinin İlmi ve Kültürel Değerleri Üzerine", *İslâm'da Rasathaneler Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 45-51.
- Ünver, A. Süheyl, "Orta Şark'ta ve Türkiye'de Kuyruklu Yıldız Kronolojisi ve Kuyruklu Yıldızlar Hakkında Bir Yorum", *V. Bilim Kong.*, İzmir 1975.
- Varjavand, P., "La Découverte Archéologique du Complexe Scientifique de Maragé", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 143-163.
- Vasilyev, Yuriv, "Saha (Yakut) Türklerinin Gök Cisimleri Hakkındaki Bilgileri", *Uluğ Bey ve Çevresi Uluslararası Sempozyumu Bildirileri*, Ankara, 1996, s. 331-335.
- Wendt, Gerald, "Cihanşümül Takvim", trc. Fehmi Yazıcı, *Kültür Dünyası*, sy. 13-14, Ankara, 1955, s. 19-22.
- Whorf, Benjamin Lee, "Amerika Yerlilerinin Bir Evren Modeli", *Cogito*, trc. Alp Tümertekin, İstanbul, 1997 s. 101-107.
- Yalçın, Hayri, "Isaac Nevton (1642-1727)", *Hürses*, c. II, sy. 444, Ankara, 1952, s. 2.
- Yalman, İsmail (der.), "Astronotik İlminin Gelişmesi ve İlk Sun'i Peykler, 5", *Teknik Öğretim*, c. XI, sy. 124, Ankara, 1963, s. 43-48.

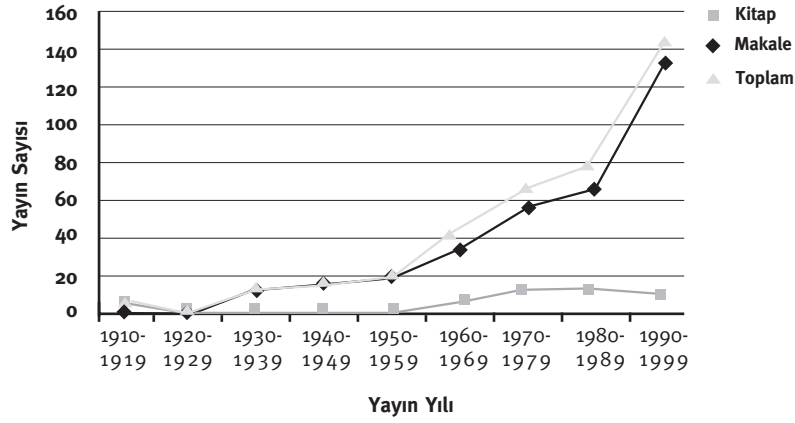
- Yıldırım, Cemal, "Bilimin Öncüleri: Kopernik (1473-1543)", *Bilim ve Teknik*, c. XXV, sy. 300, 1992, s. 37-38.
- Yıldırım, Cemal, "Bilimin Öncüleri: Galileo (1564-1642)", *Bilim ve Teknik*, c. XXV, sy. 301, 1992, s. 24-25.
- Yıldırım, Cemal, "Eratosthenes (M.Ö. 273-192)", *Bilim ve Teknik*, c. XXVII, sy. 325, 1994, s. 84.
- Yılmaz, Faruk, "Evrenin Oluşumuna İlişkin Çağdaş Teoriler", *Niğde Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, Niğde, 1996, s. 17-30.
- Yuldashbaev, T. S., "Mirza Ulugh Beg and Modern Astronomy in Uzbekistan", E. İhsanoğlu ve F. Günergun (ed.), *Science in Islamic Civilisation*, Proceedings of the International Symposia Science in Islamic Civilisation & Science and Technology in The Turkish and Islamic World, İstanbul: İslâm Tarih Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA) Yay., 2000, s. 139-141.
- Zeki, Eker, "Günlük Yaşam ve Astronomi", *Astronomi Magazin*, c. IV, sy. 37, Nisan 1995, s. 20-22.
- Zeki, Salih, "Riyaziye Nazarında Feza", *Resimli Gazete*, sy. 224.
- Zick-Nissen, J., "Astrolabes and Artistic Outlining of the Spider", *İslâm'da Rasathane Sempozyumu, Kandilli 1977*, İstanbul, 1980, s. 181-191.

Tablolar ve Grafikler

Tablo 1: Yayınların Yılları

Yıllar	Kitap		Makale		Toplam	
	Adet	Yüzde	Adet	Yüzde	Adet	Yüzde
1910-1919	3	6	2	0,5	5	1,2
1920-1929	-	-	1	2,6	1	0,5
1930-1939	1	2	14	3,8	15	3,6
1940-1949	1	2	16	4,4	17	4
1950-1959	1	2	20	5,4	21	5
1960-1969	5	10	35	9,5	40	9,6
1970-1979	11	22	58	15,7	69	16,5
1980-1989	11	22	66	18	77	18,4
1990-1999	9	18	136	34,4	145	34,2
2000-2004	8	16	25	5,7	33	7

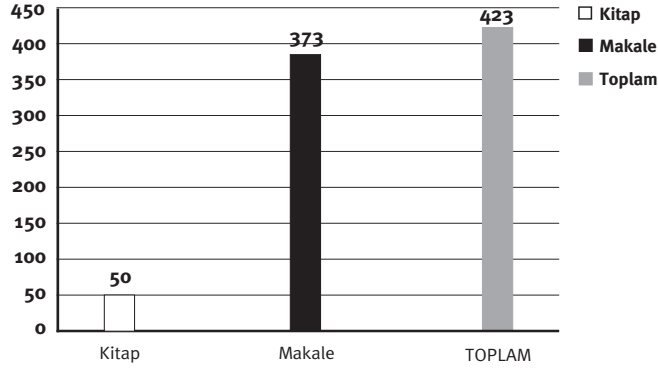
Grafik 1: Yayınların Yıllara Göre Dağılım Grafiği

Tablo 2: Yayın Sayısı

Kitap		Makale		Toplam
Adet	Yüzde	Adet	Yüzde	
50	12	373	88	423

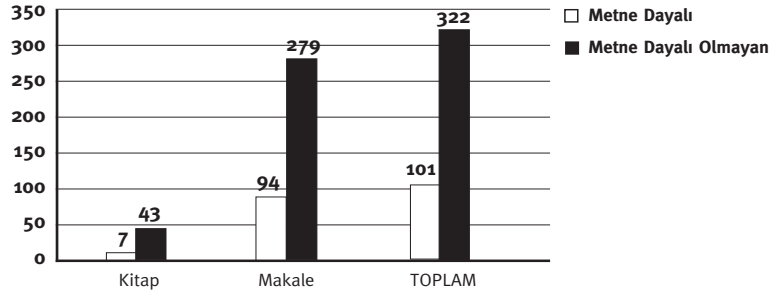
Grafik 2: Yayın Sayısı

Tablo 3: Metin İncelemesine Dayalı Çalışmalar

	Kitap		Makale		Toplam	
	Adet	Yüzde	Adet	Yüzde	Adet	Yüzde
Metne Dayalı Çalışmalar	7	14	94	25	101	24
Metne Dayalı Olamayan Çalışmalar	43	86	279	75	322	76

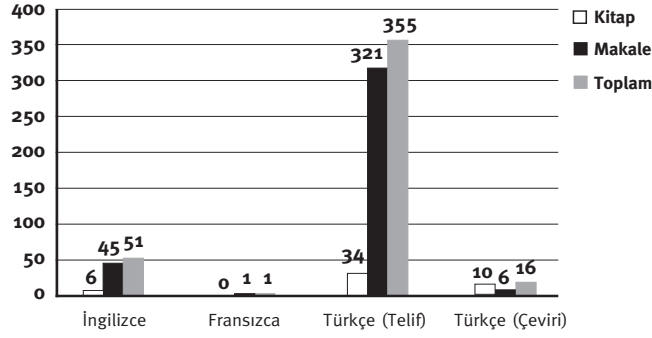
Grafik 3: Metin İncelemesine Dayalı Çalışmaların Dağılımı

Tablo 4: Yayınların Dilleri

Diller		Kitap		Makale		Toplam	
		Adet	Yüzde	Adet	Yüzde	Adet	Yüzde
Yabancı Dilde	İngilizce	6	12	45	12	51	12
	Fransızca	-	-	1	0,6	1	0,2
Türkçe	Telif	34	68	321	85,8	355	83
	Çeviri	10	20	6	1,6	16	4,8

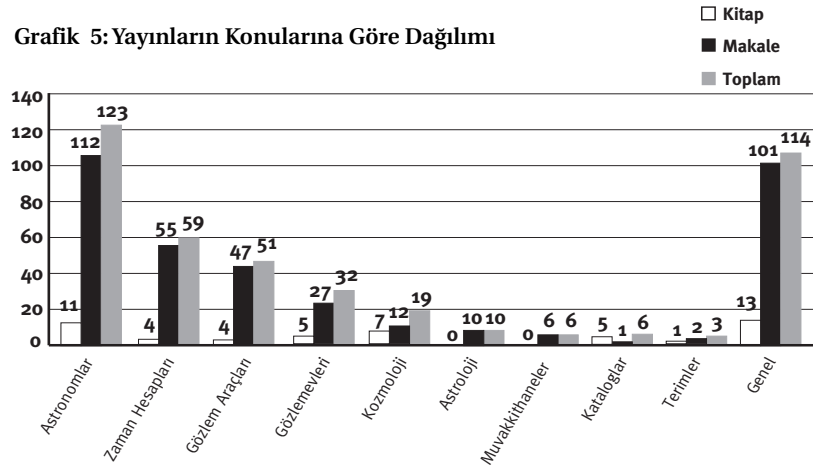
Grafik 4: Yayınların Dillere Göre Dağılımı

Tablo 5: Yayın Konuları

Konular	Kitap		Makale		Toplam	
	Adet	Yüzde	Adet	Yüzde	Adet	Yüzde
Astronomlar Zaman Hesapları	11	22	112	29,8	123	28,9
Gözlem Araçları	4	4	55	14,9	59	13,6
Gözlemleri	4	8	47	12,7	51	12,2
Kozmoloji	5	10	27	7,3	32	7,6
Astroloji	7	12	12	3,2	19	4,3
Muvakkithaneler	-	-	10	2,7	10	2,3
Kataloglar	-	-	6	1,6	6	1,5
Terimler	5	10	1	0,5	6	1,5
Genel Konular	1	2	2	0,7	3	0,9
	13	32	101	26,6	114	27,2

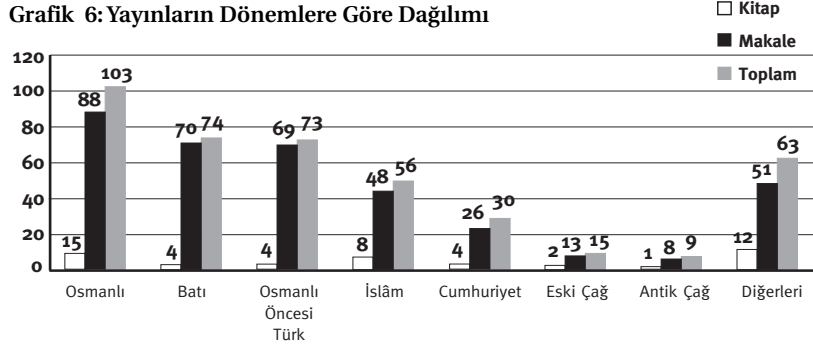
Grafik 5: Yayınların Konularına Göre Dağılımı

Tablo 6: Yayınların Dönemleri

Dönemler	Kitap		Makale		Toplam	
	Adet	Yüzde	Adet	Yüzde	Adet	Yüzde
Osmanlı Dönemi	15	30	88	23,9	103	24,6
Batı	4	8	70	19	74	17,7
Osmanlı Öncesi						
Türk Dönemi	4	8	69	18,2	73	16,9
İslâm Dönemi	8	16	48	13	56	13,3
Cumhuriyet Dönemi	4	8	26	7	30	7,2
Eski Çağ Dönemi	2	4	13	3,5	15	3,6
Antik Çağ Dönemi	1	2	8	2,4	9	2,4
Diğerleri	12	24	51	13	63	14,3

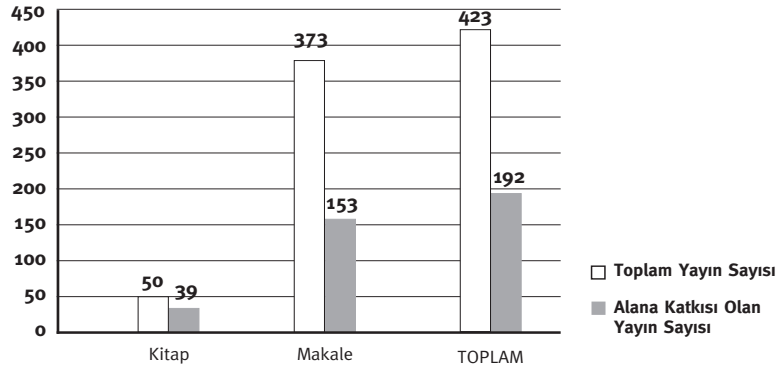
Grafik 6: Yayınların Dönemlere Göre Dağılımı

Tablo 7: Türkiye'de Astronomi Tarihi Alanına Katkıda Bulunan Kitaplar ve Bilimsel Dergilerdeki Yayınlar

Kitap		Makale		Toplam
Adet	Yüzde	Adet	Yüzde	Adet
39	20,3	153	79,7	192

Grafik 7: Astronomi Tarihi Alanında Katkısı Bulunan Yayınların Dağılımı

A Literature Review on History of Astronomy in Turkey (1923-2004)

Yavuz UNAT

Abstract

This article aims to present the publications on the history of astronomy in Turkey for the period from 1923 to 2004 and will reach some conclusions. The history of astronomy has been studied quite recently in Turkey. Sâlih Zeki, M. She-refeddin and Mehmed Fatin Gökmen were among those who studied the subject first. In this field, the total number of publications reached to 423; out of which 50 are books and the remaining 373 are articles. The most studied topics in the history of astronomy are the astronomers, time keeping and observatory instruments. In Turkey, the first and unique book on general history of science is *The History of Science since Ancient Times* (Unat, 2001). In particular, the leading studies are as follows: *The Observatory in Islam* (Sayılı, 1960), *Copernicus and His Monumental Work* (Sayılı, 1973), *The Clock in Ottoman Empire in 16th Century and Taqi al-Din's "The Brightest Stars for the Construction of the Mechanical Clocks"* (Tekeli, 1966), *Istanbul Observatory* (Unver, 1969), *The History of Literature of the Ottoman Astronomy* (Istanbul, 1997), *Taqi al-Din's Mathematics and Astronomies* (Demir 2000), *Alfarganus' The Elements of Astronomy* (Unat, 1998), *Sayyid Ali Pasha's Mirat al Alam* (Unat, 2001).

